

El santo evangelio según San Marcos

*Yucꝰ manojꝰ Juan idé guri masꝰ ï ña ucure gaye
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)*

¹ Jesucristo oca mꝰare gotigꝰ ya yꝰ. Ìti ñami Dios Macꝰ. Ito yicõri ado bajiro ñasꝰoa ï oca quenarise gotire gaye. ² Jane mejejeꝰ sĭgũ Diore goti ïsiri masꝰ ñayijꝰ. Isaías wame cꝰtiyijꝰ ï. Dios ï Macꝰre ï bꝰsigore ucañi Isaías ñayorꝰ. Ado bajiro ucayoñi ï: Tꝰoya yꝰ Macꝰ mꝰ. Mꝰ riojꝰa gãjire cõagũ yigꝰja yꝰ. Juan wame cꝰtigꝰ yiguĩji ï, yꝰ oca gotiri masꝰ. Mꝰ ejaroto riojꝰa masare gotigꝰ yiguĩji, mꝰ ejaroti gaye ña bocatitoni, yiyijꝰ Dios ï Macꝰre.

³ Yucꝰ manojꝰ masare jigꝰ yiguĩji Juan. Ito yicõri sēoro ado bajiro ñnare gotigꝰ yiguĩji: “Ña yucãña mꝰa. Nocõ mejeti mani Ëjꝰ ejagꝰ yiguĩji. Ñeñarise yimenati quenarise riti tꝰoĩaña mꝰa”, yigꝰ yiguĩji Juan, yiyijꝰ Dios ï Macꝰre, yi ucañi Isaías ñayorꝰ.

⁴⁻⁶ Ado bajiroti rētayijꝰ ï ucare. Yoari ï ucaja bero yucꝰ manojꝰ ñasotiyijꝰ Juan. Ì sãñari buju camello joa ñayijꝰ. Ito yicõri ï wēñuri wirowecꝰ wirowe ñayijꝰ. Rujiro ñimia ñayijarã ï bana. Ito yicõri searã beroa ide ñayijꝰ ï ya bare. Ìre tꝰorã wadiyijarã masa Judea sita gãna. Jerusalén wame cꝰtiri cꝰto gãna cꝰni Ìre tꝰorã wadiyijarã ña yucꝰ manojꝰre: “Mꝰa ñeñaro yirise jidicãcõri mꝰcana tꝰdi uyabesa. Tꝰdi tꝰoĩa uya yibesa. Mꝰa ito yija ticõri, ñeñaro mꝰa

yirise ãcabojogũ yiguĩji Dios. Ito mũa yija bero idé gu rotiba mũa”, yiyijũ Juan masare.

Ito yija masa ñeñaro ñna yirise Diore ñna gotija bero Jordán wame cutirisajũ ñnare idé guyijũ Juan. ⁷Ito yicõri ado bajiro masare riaso busiyijũ ñ:

—Yũ bero gãji wadigũ yiguĩji. Yũ rëto busaro masigũ ñami ñ. Ñre bajiro bajigũ meje ña yũama. Yũ rëtoro quenagũ ñ ñajare ñ rãca corocõ ñado ma yũ. Ito bajiro quenagũ meje ñacõri ñ ya gũboco õja masibea yũ. ⁸ Diore mũa tuorũnũja ticõri, idena mũare gubũ yũ. Yũ bero ejagũ ñama Dios ya usi mũare queo sãgũ yiguĩji, yiyijũ Juan masare.

Jesure idé gure gaye

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Iti rumuriti Galilea sita Nazaret wame cutiri cutore wacoayijũ Jesús. Wacõri Juan tu ejayijũ Jesús. Ñ ejaroca Jordán wame cutirisajũ ñre idé guyijũ Juan. ¹⁰ Jesús riaca maja rügücõri ñ ti mũoja, macãrucãro soje janayijũ. Ñmacũjũ ñ ti mũorocati bujare bajiro bajigũna quedi sãja wadicõri, Jesús joe quedi jeayijũ Espiritu Santo. ¹¹ Ito bajija bero macãrucãrojũ oca ruyuyijũ. Ado bajiro gotiyijũ iti:

—Yũ Macũ ña mũ, yũ maigũ. Buto wanũa yũ mũare, yi ruyuyijũ oca.

Rãmũa mũjũ Jesure ñ usirio codere gaye

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Itijũti yucũ manojũ Jesure ñmi wayijũ Espiritu Santo. ¹³ Itojũ ñayijũ Jesús jũarã masacõ rumuriti. Itojũ Jesús ñ ñaroca, “¿Diore riti cudigũ yiguĩjida Jesús?” yirocũ ñre usirio codegũ ejayijũ Satanás wame cutigũ. Ito ñ yibojarocati Diore cudibiticõ

yibisijꝯ Jesús. Gãjeronã jeyaro wato ñayijꝯ Jesús. Ito yicõri Dios ñaro gãna ángel mesa ñre codeyijarã.

Galilea sitajꝯ Jesús ñ riasosꝯore gaye

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Iti rumꝯuri Juanre ñna tubiaja bero Galileajꝯ wacoayijꝯ Jesús. Galileajꝯ ejacõri masare Dios oca quenarise riasoyijꝯ Jesús. ¹⁵ Ado bajiro yiyijꝯ Jesús masare:

—Itocõ ña wajꝯ ñja. Jabeto rꝯaya ñre tꝯorũnũrãre Dios ñ miojuroto. Ito bajiri ñeñaro mꝯa yirisere tꝯoĩa bojori bꝯajacõri itire jidicãña mꝯa. Dios oca quenarisejꝯa riti tꝯorũnũña mꝯa, yi riasoyijꝯ Jesús ñnare.

Wai jori masa jꝯariarãre Jesús ñ jire gaye

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Itajura Galilea wame cõtirita tũnima rãja wayijꝯ Jesús. Ito rãja wacꝯjꝯ Simón ito yicõri ñ ocabaji Andrésre cꝯni ti bꝯajayijꝯ Jesús. Wai jori masa ñayijarã ñna. Yori yucꝯrina wai waya ñayijarã ñna. ¹⁷ Ito yija ado bajiro yiyijꝯ Jesús ñnare:

—Yũ rãca waya. Masare jirã yirãji mꝯa, Diore ñna masitoni, yiyijꝯ Jesús ñnare.

¹⁸ Ito ñ yirocati yori yucꝯri cũcõri ñ rãca sꝯaya wayijarã ñna.

¹⁹ Ito yija ito sõjꝯa bꝯsa wa remoyijꝯ Jesús. Jabeto wa remocõri Santiago, ñ ocabaji Juanre cꝯni ti bꝯajayijꝯ Jesús. Zebedeo rĩa ñayijarã ñna. Cumajꝯ ñna ya yori yucꝯri sia queno sãñayijarã ñna. ²⁰ ñnare ticõri ñnare jiyijꝯ Jesús. Cumajꝯti ñna jacꝯ Zebedeore cũ wayijarã ñre ejabꝯari masare cꝯni. Ito bajiri Zebedeo rĩa Jesús rãca wacoayijarã ñja.

*Rāmú sãñagũre rãmáre Jesús ĩ bucõare gaye
(Lc 4.31-37)*

²¹ Wacõri Capernaum cutojũ ejayijarã ĩna. Co rãmũ judio masa ĩna tujacãri rãmũ minijuara wijũ sãjayijũ Jesús. Ito sãjacõri masare riasosũoyijũ Jesús. ²² Ujũ ñasagũ robo bajiro masare riasoyijũ Jesús. Judio masa rotirise riasori masare bajiro meje riasoyijũ Jesús. ĩna rẽto busaro queno riaso masiyijũ ĩ. Ito bajiri Jesús ĩ riasorise tũocõri ucayijarã ĩna. ²³ Minijuara wijũ umugũ sũgũ ñayijũ ĩ ya usijũ rãmú sãñagũ. Ado bajiro awasãyijũ ĩ:

²⁴ —Mũre ti masia gũa. Jesús ña mũ, Nazaret wame cutiri cuto gagũ ña mũ, yiyijũ rãmú sãja ecorũ. ¿No yigũ yigũjada mũ guare? ¿Guare bucõarocũ ejari mũ? Mũre ti masia gũa. Dios queno ĩ cõarũ ña mũ. Dios ĩ maigũ ña mũ, yi awasãyijũ rãmú sãja ecorũ Jesure.

²⁵ Ito yija Jesús rãmáre busi rotibisijũ:

—Busibesa mũ, ito yicõri budigoya mũ ĩ umugũre, yi tudiyijũ Jesús rãmáre.

²⁶ Umugũre usi jedi quedicõri ĩ tunuroca yiyijũ rãmú. Ito yicõri rãmú bũto awasãcõri masure budigoyijũ ĩja. ²⁷ Ito bajija ticõri, masa ñarocõti ucayijarã. Ito yicõri ĩnamasiti gãmeri seniĩayijarã:

—¿Ñe ñatibeti? yiyijarã ĩna. ¿Ñe ñatibeti mame ĩ riasorise? Ñni umugũ rãmáare bucõare bũto masiami. Ito bajiri yiro robo cudiama rãmúa ĩre, yiyijarã masa.

²⁸ Nocõ mejeti Jesús ito ĩ yija bero Galilea sita gãna ñarocõti masi jedicoayijarã.

*Pedro mañicõre Jesús ĩ yisiore gaye
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)*

²⁹ Ito yija Jesús budi wayij_u minijuara wij_u. Santiago ï ocabaji Juan rãca c_uni wayij_u Jesús. Minijuara wij_u budi wacõri Simón ya wij_u ejayijarã ïna. Ï ocabaji Andrés rãca ïna jãarã ya wi ñayij_u iti wi. ³⁰ Wij_u ïna sãja ejaroca Jesure gotiyijarã ïna: “Simón mañicõ cõgõ yamo. Ruj_u yarise cõ yosamo iso”, yiyijarã ïna. ³¹ Ito yija Jesús iso t_u eja rügücõri ï ya ãmona tãa jõrojoyij_u. Ito ï yirijati iso ruj_u yarise jedicoayij_u. Ito bajiri iti jediroca masare eca bocas_uoyijo iso.

Jãjarã ñarise c_utirãre Jesús ï yisioire gaye
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Iti ñamica rãiocũroti cõrãre, ïna ya _usij_u rãmú sãñarãre c_uni Jesús t_u ãmi ejayijarã ïna. ³³ Iti cuto gãna ñarocõti soje t_u minijuayijarã. ³⁴ Jeyaro ñarise cõrãre yisioyij_u Jesús. Ito yicõri ïna ya _usij_u rãmú sãñarãre rãmúa bucõayij_u Jesús. Rãmúa ïre ïna ti masija ticõri, ïnare b_usi rotibisij_u Jesús.

Minijuara wij_u Jesús ï riasore gaye
(Lc 4.42-44)

³⁵ Busucũro iti rãitãaroca riti masa manoj_u wayij_u Jesús. Ï Jac_u Dios rãca b_usiroc_u wayij_u ï. ³⁶ Ito yija Simón ï baba mesa rãca Jesús manija ticõri, ïre ãmarã wayijarã. ³⁷ ïre ti b_ujacõri ïre b_usiyijarã ïna:

—Masa jeyaro m_ure ãmama, yiyijarã ïna Jesure.

³⁸ Ito ïna yibojarocati ado bajiro c_udiyij_u Jesús ïnare:

—Ita, gaje c_utoj_u wato mani. Itoj_u Dios oca quenarise gotito mani. Itire yiari wadic_u y_u, yiyij_u Jesús ïnare.

³⁹ Ito bajiri Galilea sitaj_u wayij_u Jesús. Galilea sitaj_u ejacōri Galilea sita ñari catorij_u minijuara wirij_u riaso ucuyij_u Jesús. Ito yicōri ña ya usij_u rāmúa sãjanare rāmúare bucōayij_u Jesús.

Ruj_u cami jogag_ure Jesús ñ yisio_ure gaye
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Ruj_u cami jogag_u ejayij_u Jesús t_uj_u. Ñ t_uj_u ejacōri ñ ya rijomunigãna Jesús riojo ñini rñjũyij_u. Ito bajiro rujicōri ado bajiro josayij_u Jesure:

—M_u y_ure yisio ãmojama, y_ure yisio_ug_u ya m_u, yiyij_u ruj_u cami jogag_u Jesure.

⁴¹ Ito ñ yija t_uocōri, ñre ti maiyij_u Jesús. Ito bajiri ñre moañacōri ado bajiro yiyij_u Jesús ñre:

—Ãmoa y_u. Ito bajiri m_ure yisio_ug_u ya y_u, yiyij_u Jesús cami jogag_ure.

⁴² Ito ñ yirocati ñ ya ruj_u cami jogarise yati jedicoayij_u ñja. Quenari ruj_u, ruj_u cuticoayij_u ñja. ⁴³ Iti yatija ticōri, b_uto ñre goticōri wa rotiyij_u Jesús cami jogag_ure:

⁴⁴ —T_uoya m_u. Y_u m_ure yisiorisere goti batobesa gãjerãre. Coji wasa. M_u ya ruj_ure ñoña paire. Ño t_uocōri Moisés ñayor_u rotiado bajiroti waja yiya. Ito bajiro m_u yija ticōri, “Ñ ya ruj_u cami jogarise yati jedicoaj_u”, y_i masirã yirãji masa m_ure, yiyij_u Jesús ñre.

⁴⁵ Ito bajiro, “Goti batobeja”, ñ yibojarocati jeyaro masare goti batoyij_u ñ: “Y_u ya ruj_u cami jogarisere yisioquĩ Jesús”, yiyij_u. Ito bajiro ñ yija t_uocōri, Jesús t_u jãjarã masa minijuayijarã, ñre ti ãmorã. Ito bajiri reco wa ucubisij_u Jesús masa ña tiro riojo. Masa manoj_u ña ucuyij_u Jesús ñja. Ito ñ

yibojarocati jājarā masa ejayijarā m̄cana ī t̄, ĩre t̄o āmorā.

2

Rudur̄re Jesús ĩ yisioṛe gaye

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Yoa b̄sarij̄m Capernaumj̄m t̄di ejayij̄m Jesús m̄cana. “Wij̄m ñaguĩji Jesús”, masa ĩna yija t̄ocōri, ĩ t̄ jājarā masa minijuayijarā. ² Ito bajiri wi daja r̄tacoayij̄m. Dij̄m r̄gōraj̄m mañij̄m. Soje c̄ni daja r̄tacoayij̄m. Dios oca masare riasoyij̄m Jesús. ³ Ito bajiro masare ĩ riasoroca ũm̄a j̄ariarā ejayijarā rudur̄re āmi ejarā. ⁴ Masa jājarā ñaroj̄m rudur̄re āmi ejabojayijarā ĩna Jesús t̄j̄m. Ito bajiri wi tutu joej̄m ĩre āmi m̄ja wayijarā ĩna. Ito yi, Jesús r̄gōro weca soje cudayijarā ĩna. Ito yicōri rudur̄re ĩ ya camana jidi rujioyijarā ĩna Jesús t̄j̄m. ⁵ “Ȳre queno t̄or̄ñ̄ama ĩna”, yi ti masiyij̄m Jesús ĩnare. Ito bajiri rudur̄re ado bajiro yiyij̄m Jesús:

—Mac̄, m̄ ñeñaro yirise coecoaj̄m m̄re, yiyij̄m Jesús rudur̄re.

⁶ Ito ĩ yirocati, judio masa rotirise riasori masa t̄oñā rujijarā. ĩnamasij̄m̄a ado bajiro t̄oñayijarā: ⁷ “¿No yija ito bajiro b̄siati āni ũm̄ḡ? Diore ñeñaro b̄siami. Gājerā ñeñaro yirisere coe masimenaji. Dios s̄ḡti ñaguĩji itioni ñeñaro yirisere coe masiḡ”, yi t̄oñayijarā ĩna. ⁸ Ito ĩna t̄oñaroca Jesumasiti ĩnare t̄oñā masicōyij̄m. Ito bajiri ado bajiro ĩnare seniñayij̄m ĩ:

—¿No yirā ito bajiro m̄a ya ũsij̄m t̄oñati m̄a?
⁹ ¿No bajiro rudur̄re ȳm yija quenati m̄are? “M̄ ñeñaro yirise coecoaj̄m”, ¿ȳm yija quena ñarojada

mua tsoñaja? “Wumuña. Mu ya cama ãmi wasa”, ¿yu yija quena ñarojada? ¿Disejua ñati josasabiti mua tija? ¹⁰ Masa Rĩjoru ña yu. Yu masirise muare ïogũ ya yu. “Adi sitajũ masa ñna ñeñaro yirisere coe masigũ ñami Masa Rĩjoru”, mua yi masitoni, yu masirise muare ïogũ ya yu, yiyijũ Jesús ñnare.

Ito yicõri ado bajiro rudurũre yiyijũ Jesús:

¹¹ —Wumuña. Mu ya cama ãmiña. Mu ya wijũ tũdi wasa, yibũ yu mare, yiyijũ Jesús rudurũre.

¹² Ito bajicõri rudurũ wumuyijũ ñ ya cama ãmigũ. Masa jãjarã tiro riojo wumũ rãgũ, budi wayijũ macũjũ. Ito bajiri masa ñajediro tũo ucayijarã ñja. Ito bajiri Diore rãcũbũorã ado bajiro busiyijarã masa:

—Quenagũguti ñami Dios ñja. Ado bajirisere tiñabiticũ mani, yiyijarã masa.

Levíre Jesús ñjire gaye
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Mũcana tũdi wayijũ Jesús itajura tũnimajũ. Jãjarã masa minijuayijarã ñ tũ. Ñna ejaja ticõri, Dios oca ñnare riasoyijũ Jesús. ¹⁴ Ito rãta wacũjũ Leví wame cutigũre ti bũjayijũ Jesús. Alfeo macũ ñayijũ ñ. Romano masa ujarã ye niyeru senirijũ rujiyijũ Leví. Ñnare yiari waja seni ñsigũ yiyijũ Leví. Ñre ti bũjacõri ado bajiro busiyijũ Jesús ñre:

—Yu rãca waya mũ, yiyijũ Jesús ñre.

Ito ñ yija tũocõri, wumũ rãgũyijũ Leví. Ito yicõri Jesure sũya wayijũ ñ.

¹⁵ Barajũ ejaroca Leví ya wijũ bayijũ Jesús. Gãjerã jãjarã Jesús rãca rujiyijarã. Ujarãre yiari waja seni ñsiri masa, ñeñaro yiri masa cuni, ito yicõri Jesús rãca riasotirã jãjarã rujiyijarã ñna.

16 Jesús gājerā rāca ĩ ba rujiroca fariseo gaye t̃oĩarā, judio masa rotirise riasori masa c̃ni ĩnare tiyijarā. Judio masa ñayijarā ĩna. Ñeñaro yirā rāca Jesús ĩ ba rujija ticōri, Jesús rāca riasotirāre ado bajiro seniñayijarā fariseo gaye t̃oĩarā:

—¿No yija ɯjarāre yiari waja seni ĩsiri masa rāca, ñeñaro yirā rāca bati m̃are riasog̃u? yiyijarā ĩna ĩnare.

17 ĩna ito bajiro b̃sija t̃ocōri, ado bajiro c̃diyij̃u Jesús ĩnare:

—Queno cati quenarāma ɯco mas̃ure āmado ma. Cōri masaj̃a ñama ɯco mas̃ure āmorā. Queno ñari masare jig̃u meje wadib̃u ỹu. Ñeñaro yirāre jig̃u wadib̃u ỹu, yiyij̃u Jesús fariseo gaye t̃oĩarāre.

*Bamenati Diore r̃ac̃b̃ore gaye
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)*

18 Co r̃um̃u Juan idé guri mas̃u rāca riasotirā, fariseo gaye t̃oĩarā c̃ni Diore t̃oĩa āmorā babisijarā ĩna. Ito bajiro ĩna babeja ticōri, ado bajiro Jesure seniñayijarā gājerā:

—Juan rāca s̃yarā Diore t̃oĩa āmorā babeama ĩna. Fariseo gaye t̃oĩarā rāca s̃yarā c̃ni babeama ĩna. ¿No yija m̃u rāca riasotirāma batĩñati ĩna? yiyijarā ĩna Jesure tudirā.

19 ĩna ito yijare c̃diyij̃u Jesús:

—Queno t̃o masibeama m̃u. Queno t̃o masiña m̃u itire. Ado bajiro baja it̃i. Āmo siare gaye tijaro yirona ĩna ji ñucana manojo c̃tiroc̃u ĩ ñajare ĩ rāca barā yirāji maji. 20 Co r̃um̃u ejaro yiroja ĩre ĩna ñia wari r̃um̃u. Iti r̃um̃u ñaro yiroja ĩja ĩna babiti r̃um̃u, yiyij̃u Jesús ĩnare.

21 'Saya bũcũro iti tadija, mamarona sere wõmenaji mani. Mamarona mani sere wõja tãatu wato bũcũro tadiroja. Ito bajicõri jaja goje bũsa tadi waroja ãja. Mame oca yũ riasorise cũni bũcũrã oca rãca tũõia wisabesa, yiyijũ Jesũs ãnare.

22 Mũcana ado bajiro gotiyijũ Jesũs:

—Ûyé mame ide wecũ wirowo baju bũcũ baju jiom-enaji mani. Bũcũ baju mani jiojama wirowo cud-ucaro yiroja. Ito yicõri idire, wirowo cũni jũajijũ godaroja. Ito bajiro uyé mame ide wecũ wirowo mama bajuna jiore ñaroja. Ito yicõri uyé ide, wecũ wirowo cũni corocõ ñaro yiroja, yiyijũ Jesũs ãnare.

Jesũs rãca riasotirã trigo ajeri beja ãmicõri ãna bare gaye

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

23 Judio masa ya tujacãra rũmũ wesecajũ wayijũ Jesũs ãre sũyarã rãca. Ito ãna waroca riti Jesũs rãca sũyarã weseca gaye ote beja ãmiyijarã. Itire wirori sũguẽ batecõri bayijarã ãna. 24 Ito ãna yija ticõri, fariseo gaye tũõiarã ado bajiro seniãyijarã Jesure:

—Tujacãra rũmũ moare ma. Tite mũ. Mũ rãca riasotirã weseca gaye ote ãna beja baja, moado bajiro yama ãna. Ito bajiro ãna yija bũcũrã oca tũorũnũbeama ãna, yiyijarã fariseo gaye tũõiarã.

25 Ito bajiro ãna yibojarocati ado bajiro cãdiyijũ Jesũs:

—Co rũmũ David ñayoru ã rãca gãna ñiocõ wana ãna yigore, ¿Dios oca tuti tiãabiticati mũa? Ado bajiro bajiyijũ iti oca: 26 David Dios ya wi wayijũ, paia uju Abiatar wame cutigũ ã ñaroca. Ñiocõcõri Dios ya wi sãjacõri naju ñasarise bayijũ David. Diore naju cũ ãsire ñayijũ iti. Ito yija Diore ãsiado bajiro bajiyijũ iti.

Paia ujarã riti ñna barise ñayijũ iti naju. David itire bacõri ã rãca gãnare cuni ecayijũ, yiyijũ Jesús fariseo gaye tũõiarãre.

²⁷ Ito yicõri gaje ado bajiro gotiyijũ Jesús ñnare:

—Dios cũyijũ tujacãra rumũ masa yeroti yiari. Masare ã rujeoroto riojũ tujacãra rumũ menibisijũ Dios. Masa rujeoja berojũare tujacãra rumũ meniyijũ Dios. ²⁸ Ito bajiri yũ ña tujacãra rumũ roti masigũ. Yũ ña Masa Rijorũ. Ito yicõri tujacãra rumũ tirũnũgũ ña yũ, yiyijũ Jesús fariseo gaye tũõiarãre.

3

Ãmo digarũre Jesús ã yisioire gaye
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Mũcana minijuara wijũ sãjayijũ Jesús. Itojũ ñayijũ ãmũgũ ã ya ãmo digarũ. ² Fariseo gaye tũõiarã ado bajiro Jesure ti tũõiyijarã ñna: “Jane tujacãra rumũ ñabojarocati, ¿ãni ãmo digarũre yisioigũ yiguĩjida Jesús?” yi tiyijarã ñna. “Ito bajiro ã yija, ‘Seti ña ãre. Ñẽnarũ yami’, yirã yirãji mani”, yi tũõia rujijijarã ñna. ³ Ito bajiro ñna tũõia rujirocati ado bajiro yiyijũ Jesús ãmo digarũre:

—Wũmũña. Yũ tũ eja rũgũña, yiyijũ Jesús ãre.

⁴ Ito yicõri ito tũ ñarãre ado bajiro seniãayijũ Jesús: —¿No bajiro manire cũyijari Dios tujacãra rumũ mani yiroti? ¿Quenarise, ñẽnarise ito yicõri cõrãre mani yisioroti, gaje mani yisiojecha, disejũa quenati? yiyijũ Jesús ñnare.

Ito ã yija cũdire meje tũoyijarã ñna. ⁵ Ito bajiri ãmo digarũre ñna ti maibeja ticõri, ñnare junisini bũjatobiti tiyijũ Jesús. Ito yija ãmo digarũre ado bajiro bũsiyijũ Jesús:

—M_u ya ãmo ñu joya m_u, yiyij_u Jesús ãre.

Ito ã yija t_uocõri, ã ya ãmo ñu joyij_u ã. Ito yijare ã ya ãmo quenacoayij_u m_ucana. ⁶ Ito yija fariseo gaye t_uoïarã budi wayijarã Herodes ã ñarã rãca b_usirona. “¿No bajiro Jesure sïarujati?” yi gãmeri b_usiyijarã ãna.

Itajura t_uanimaj_u masa jãjarã ãna ejare gaye

⁷ Ito yija bero Jesuama wacoayij_u ã rãca riasotirã rãca itajura t_uanimaj_u. Galilea gãna masa jãjarã s_uya wayijarã ãre. ⁸ “Tiyamani jaje ãoami Jesús”, masa ãna yija t_uocõri, jãjarã masa Jesús t_uejayijarã. ãna ñayijarã Judea gãna, Jerusalén gãna, Idumea gãna, Jordán sid_uja gãna, Tiro gãna ito yicõri Sidón gãna. ãre tirona ejayijarã ãna. ⁹⁻¹⁰ Jãjarã cõrãre Jesús ã yisioja t_uocõri, masa jeyaro ãre moaïa ãmoyijarã ãna. Ito bajiri ã rãca riasotirãre ado bajiro rotiyij_u Jesús: “Cuma r_uco yucãma m_ua. Masa jãjarã y_ure ãna gãni biaja, cumaj_u sãjaroc_u ya y_u”, yiyij_u Jesús ãnare.

¹¹ ãna ya _usij_u rãmú sãñarã Jesure ticõri ã riojo rijomunigãna ñini rÿjÿcõri awasãyijarã ãna:

—M_uti ña Dios Mac_u, yiyijarã ãna Jesure.

¹² Ito bajiro ãna yija t_uocõri: “Ito bajiro masare goti batobesa m_ua”, yiyij_u Jesús ãna ya _usij_u rãmú sãñarãre.

*J_ua g_ubojeno apóstol mesare Jesús ã besere gaye
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)*

¹³ Ito bero t_uriaj_u maja wacõri, ã ãmorãre bese jiyij_u Jesús. Ito bajiri ã t_uejayijarã ãna. ¹⁴ J_ua g_ubojeno ñarãre riti jiyij_u ã. ã rãca ñaronare riti jiyij_u ã. Ado bajiro ãnare gotiyij_u Jesús: “Y_u ya oca goti ucurã ñarã yirãji m_ua. Ito yicõri masare

riaso ucurã ñarã yirãji mua”, yiyijũ Jesús ñnare. ¹⁵ “Yũ masirise muaare ñsigũ ya yũ, rãmúã sãñanare rãmúare mua bucõatoni”, yiyijũ Jesús ñnare. ¹⁶ Ñna ñnama jua gubojeno ñarã Jesús ñ beseana: Simón wame cutigure gaje wame wõyijũ Jesús. Ito bajiri Simón Pedro wame cutiyijũ ñ. ¹⁷ Gãjerã ñayijarã Santiago, ñ ocabaji Juan, Zebedeo rĩa ñayijarã ñna. Ñna jũarãre Boanerges wame yiyijũ Jesús. Ñna ocana yijama, “Bũjo Rĩa”, yireoni ñayijũ. ¹⁸ Gãjerã ñayijarã: Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Santiago, Alfeo macũ ñayijũ ñ Santiago, ito yicõri ñayijarã Tadeo, Simón celote gaye tũoĩagorũ cuni. ¹⁹ Ito yicõri gãji Judas Iscariote ñayijũ. Gãjerã Jesure ñna ñiatoni gotiri masũ ñayijũ ñ. Itocõ ñayijarã ñ oca goti ucujaro yirocũ Jesús ñ cũana.

Rãmúã ujũ rotirise boca ãmicõri yami Jesús, ñna yire gaye

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Ñnare bese tĩocõri, ñ rãca riasotirã rãca wijũ tũdi wayijũ Jesús. Mũcana masa jãjarã minijuayijarã ñna tũ. Ito bajiri ba masia mano yiyijarã ñna. ²¹ Ado bajiro yiyijarã masa Jesure: “Jesús queno tũoĩabeami ñja. Mecuri masũ ñami ñja”, yiyijarã ñna. Itire tũocõri Jesús ñarã ñre jirã ejayijarã.

²² Judio masa rotirise riasori masa Jerusalén gãna ado bajiro yiyijarã ñna cuni:

—Ñ ya usijũ Beelzebú rãmúã ujũ sãñagũ ñami ñ. Ito bajiri Beelzebú ñ masirisena rãmúã sãñanare rãmúare bucõami Jesús, yiyijarã ñna.

²³ Ito ñna yija tũocõri, ñnare jiyijũ Jesús. Goti masiore ocana ñnare gotirocũ jiyijũ:

—Gãji ya usijɛ rãmú ã sãñaja, ¿no bajiro ãmasiti ãre budigogouñjida? Budigobiquñji ã, yiyijɛ Jesús ãnare.

²⁴ 'Co cuto gãna masa ãna gãmeri jaja, yoari ñamenaji ãna. ²⁵ Masa co wi gãna, sīgũre bajiro ãna tũoñabeja, yoari ñamenaji ãna. ²⁶ Rãmúa uju Satanás wame cutigu ricati ã gotija, ito yicõri ãmasiti ricati ã tũoñaja ña masibiquñji, yiyijɛ Jesús ãnare.

²⁷ 'Ñimujɛa guamu ya wi sãjacõri ã ya gajeoni ãmabiquñji. Cajero ãre siacõri, ito berojua ã ya gajeoni ãmaroja, yiyijɛ Jesús ãnare.

²⁸ Gaje ado bajiro yiyijɛ Jesús:

—Riti mũare gotia yɛ. Masare ñeñaro ãna yirise, ñeñarise ãna busija cɛni, ãcabojo masiami Dios. ²⁹ Ito bajibojarocati Espiritu Santore masa ãna busituja, iti ñeñaro ãna yirise ãcabojobiquñji Dios. Iti seti susabetoja ãnare, yiyijɛ Jesús.

³⁰ "Ë ya usijɛ rãmú sãñagũ ñami", ãre ãna yijare, ito bajiro yiyijɛ Jesús.

Jesús ã ñarã ado bajiro bajiana, yire gaye
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Ito yija ejayijo Jesús jaco, ã ocabajirã rãca. Ejabojarãti macũju tujayijarã ãna. Macũju ñacõri Jesure ji ñucayijarã ãna. ³² Jesús tɛ ruji gãnirã ãre gotiyijarã, "Mɛ jaco ejamo", yirona:

—Mɛ jaco, mɛ ocabajirã cɛni macũju ñama ãna. Mure ti ãmoama ãna, yiyijarã ãna.

³³ Ito ãna yija tũocõri, ado bajiro cɛdiyijɛ Jesús:

—¿Ñimo ñati yɛ jaco? ¿Noa ñati yɛ ocabajirã? yiyijɛ Jesús ã tɛ rujirãre.

³⁴ Ë tɛ rujirãre ticõri ado bajiro gotiyijɛ Jesús ãnare:

—Mũati ña yɛ ocabajirã. Ito yicõri mũati ña yɛ jaco, yiyijɛ Jesús ãnare. ³⁵ No Dios rotirise cɛdigati ã

ñami yu ocabaji, yu ocabajio, ito yicōri yu jaco cani, yiyijū Jesús ñnare.

4

Oteri masu gaye Jesús i goti masiore oca (Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Mucana tūdi riasoyijū Jesús itajura tūnimajū. Masa jājarā ejayijarā ñna itojū Jesús tujure. Masa jājarā ñajare cumajū sājacōri itojū rujiyijū Jesús. Masama ñarocōti tujayijarā jajūjū. ² Ito yija goti masiore ocana ñnare riasoyijū Jesús. ñnare riasogati ado bajiro gotiyijū Jesús:

³ —Tuoja mua adire: Sīgū weseca i ya ote ajeri otegu wayijū i. ⁴ Wesecajū ejacōri iti ajerire i wējabateroca gaje ajeri majū quedi queayijū. Ito yija wadiyijarā minia. Wadicōri itire bacōyijarā ñna. ⁵ Gaje ajeri gūta wato quedi queayijū. Queno sita mañijū ito. Iti ajeri nocō mejeti judibojayijū, sita iti queno manijare. ⁶ Ūmacañi mūja wadigati itire asi sīacōyijū. Ñe mari manicōri siniacoayijū iti. ⁷ Gaje ajeri jota watojū quedi queayijū. Ito bajiri jota mari itire dūrea sīacōyijū. Ito bajiri queno būcua masibisijū iti. Ito yicōri queno rica mañijū. ⁸ Gaje ajeriana sita quenaro quedi queayijū. Ito yicōri judiyijū iti. Queno wanayijū iti. Ito bajicōri queno rica cūtiyijū. Coria sarari treinta ñari ajeri rica cūtiyijū. Gaje sarari sesenta ñaricari, gaje sarari cien ñaricari rica cūtiyijū, yi gotiyijū Jesús ñnare.

⁹ Ito yija ado bajiro yiyijū Jesús ñnare:

—Itocō ña. Gāmo goje cūtirā mua ñaja, tuoja, yiyijū Jesús ñnare.

¿No yija goti masiore ocana masare riasoati mɔ?
Ĩna yi seniĩare gaye

(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ Ito bero Jesús sĭgũti ĩ ñaroca ĩ tɔ ñarã ĩ rãca ri-asotirã rãca minijuacõri ado bajiro ĩre seniĩayijarã ĩna: “¿No yireoni ñati? ‘Sĭgũ oteri masɔ ñayijɔ’, mɔ yirise”, yiyijarã ĩna ĩre. ¹¹ Ito ĩna yija tɔocõri, cadiyijɔ Jesús:

—“Ado bajiro ĩre tɔorũnarãre miojugɔ yiguĩji Dios”, yi gãjerã ĩna masibitire mɔajɔa masiroca yami ĩ. Gãjerãma Diore tɔorũnɔmena goti masiore oca tɔobojarãti tɔo masimenaji ĩna. ¹² ĩna tibojaja bero timenare bajiro bajirã yirãji ĩna. Ito yicõri ĩna tɔobojaja cɔni tɔomenare bajiro bajirã yirãji ĩna. Ito bajiri tɔo masibiticõri Diore tɔorũnɔ sɔyamenaji ĩna. Ito yicõri ñeñaro ĩna yirise Diore ĩna goti rēto bubeja ñeñaro ĩna yirisere coebiquĩji Dios, yiyijɔ Jesús ĩnare.

Ado bajiro baja oteri masɔ ye, yi Jesús ĩ goti quenore gaye

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Mɔcana tɔdi bɔsiyijɔ Jesús ĩnare:

—“Oteri masɔ sĭgũ ado bajiro bajiyijɔ”, yirocɔ jĭjɔ mɔare yɔ gotija, ¿tɔo masibeati mɔa? Iti oca gotire mɔa tɔo masibeja, gaje yɔ gotiroti cɔni tɔo masimena yirãji mɔa, yiyijɔ Jesús ĩnare.

¹⁴ Gaje ado bajiro ĩnare goti rēto buyijɔ Jesús:

—Oteri masɔ Dios oca goti ucuri masɔ robo bajiro bajigɔ ñami. ¹⁵ Coriarã masa ñama, ma gɔdareco ote ajeri quediana robo bajirã. Dios oca tɔorãji ĩna tɔorea. Ito bajibojarocati ĩna tɔoja bero rãmũ ejacõri ĩna ãcabojaroca yigɔ yiguĩji ĩnare.

Ĩna ya usijũ ĩna tũo ãmisãre ĩna ãcabojaroca yigũ yiguĩji rãmú. ¹⁶ Gãjerã masa ñama, gũta wato ote ajeri quediana robo bajirã. Dios oca tũocõri wanũ quenaro boca ãmiyijarã ĩna. ¹⁷ Ito bajibojarocati Dios oca queno quedi sãjabea ĩnare, queno ñe mari manore bajiro. Ito bajiri ĩnare oca ñaja, gãjerã ĩna ti teja, nocõ mejeti Dios oca ĩna tũobojare ãcabojarãji ĩna. ¹⁸ Gãjerã masa ñama jota wato ote ajeri quediana robo bajirã. Dios oca tũorãji ĩna tũorea. ¹⁹ Itire tũocõri ruje tũoĩarã yirãji ĩna. Adi sita gaye, adi macãrucãro gaye ruje gajeoni tũoĩarãji ĩna. Ito bajicõri gajeoni jai busaro ãmorã yirãji ĩna. Gajeonijũare buto tũoĩacõri Dios ocare ãcabojarã yirãji ĩna. ²⁰ Gãjerãma Dios oca tũocõri, queno tũo sũyarãji ĩna. ĩna ñama sita quenarijũ quediana robo bajirã. Rica jairo rica cutiricũ robo bajiro bajirã ñama ĩna. Corocõ meje ñarãji ĩna. Coriarã Dios oca tũocõri Dios ĩ ãmorise jabetoti yirãji. Gãjerã Dios ĩ ãmorise jai busaro yirãji. Gãjerã Dios ĩ ãmorise buto tũoĩarãji ĩna. Ito bajiri queno ĩre moa ĩsirã yirãji ĩna. ĩnaõna ñarãji jairo rica cutiricũ robo bajiro bajirã, yiyijũ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

Ado bajiro bajia sĩabusuoraga, yi Jesús ĩ riasore gaye

(Lc 8.16-18)

²¹ Mũcana gaje oca goti remoyijũ Jesús ĩnare:

—Mujura jãĩ mani sĩasuaja, sotũ rocajũ sĩasuamenaji mani. Ito yicõri canira casabo rocajũare mujura jãĩ sĩasuamenaji mani. Mujura jãĩ mani sĩasuaja ũmacũjũ sĩasuarã yirãji mani, jeyaro iti busutoni. ²² Yeyo cũre ñabojaroti, co rũmũ goaro yiroja. ĩna yeyo gotibojarise cũni yoari

yeyomenaji ĩna. Co rumu masa tɔo buja jedirã yirãji ĩna. ²³ Queno tɔoya muu gãmo goje cutirãma, yiyijũ Jesús.

²⁴ Mucana tɔdi goti quenoyijũ Jesús ĩnare:

—No ĩre tɔorũnũgũre jai busaro tɔo masire gaye jidicãgũ yiguĩji Dios. Ito bajiri jai busaro masigũ yiguĩji ĩ. No ĩre tɔorũnũbicũre jabetacã ĩ tɔoĩabojarisere ĩmacõgũ yiguĩji Dios ĩre. Ito bajiri ñe tɔoĩare mano tujagu yiguĩji ĩ. ²⁵ Tɔo masigũ buto busa tɔo masigũ yiguĩji. Tɔo masibicũama ãcabojagu yiguĩji ĩ tɔobojare, yiyijũ Jesús ĩnare.

Ado bajiro baja ote gaye, yi Jesús ĩ riasore gaye

²⁶ Mucana gaje goti masiore ocana masare riasoyijũ Jesús:

—“ĩre tɔorũnũrãre ĩrotirojũ miojugũ yiguĩji Dios”, yire oca ado bajiro baja iti. Oteri masũ ote ajeri ĩ oteado bajiroti baja iti. Tɔote muu. ²⁷ Co ñami ruyabeto canigũ yiguĩji oteri masũ. Ito yicõri co ãmuu ruyabeto yujiguĩji ĩ. Ito yicõri ote ajeri judiroja. Judicõri busũaroja. Iti busũa mũjarisere, ¿no bajiro busũati iti? yi masibiquĩji oteri masũ. ²⁸ Sitareti judiroja iti ajeri. Cajero judiroja rujagu, jaibitigũacã. Ito bero busũa mũjacõri jũ cutiroja. Ito bajicõri rica cutiroja. ²⁹ Iti ote botija ticõri, “Ãmirũja yũ”, yi tɔoĩacõri itire ãmigũ wacu yiguĩji ĩ. ĩre tɔorũnũrãre Dios ĩ miojuja ito bajiroti baja. “Yũre queno tɔorũnũama ĩna”, yi tɔoĩacõri ĩre tɔorũnũrãre miojugũ yiguĩji Dios, yiyijũ Jesús ĩnare.

Ado bajiro baja mostaza ajeri, yi Jesús ĩ riasore gaye

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

30 Mɛcana ado bajiro gotiyijɛ Jesús:

—¿No bajiro bajiatɪ, “Íre tɔorɛnɛrɛre miojugɛ yiguĩji Dios”, yire oca? ¿Ñe gaje ocana itire cõiarãjida manɪ? 31 Mostaza ajeri sitajɛ oteado bajiro bajia, “Íre tɔorɛnɛrɛre miojugɛ yiguĩji Dios”, yire oca. Rica jeyaro ajeri ruja bɛsarise ña mostaza ajeri. 32 Ito bajibojarocati iti aje judi bɛcɛacõri gaje ote gaye rɛto bɛsaro ũmaricɛ ña. Rujuri yoarise ña itigure. Ito bajicõri jesarãji minia ũmacañi ĩ asirise rudirã, yiyijɛ Jesús ñnare.

*Goti masiore ocana Jesús ĩ riasore gaye
(Mt 13.34-35)*

33 Masare Dios oca riasogɛ, goti masiore ocana riasoyijɛ Jesús. “Queno tɔo masibeamã”, yi masicõri itocõ goti tarojoyijɛ Jesús ñnare. 34 Goti masiore ocana riti masare riasoyijɛ Jesús. ĩ sīgãti ĩ rãca riasotirã rãca ñagũ, goti masiore oca gaye queno goti rɛtobuyijɛ Jesús ñnare.

*Minore, jacũrisere cɔni Jesús ĩ rɛtore gaye
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)*

35 Iti rɛmɛti rãiocũro ñaroca ado bajiro yiyijɛ Jesús:

—Sidɔja jɛa wato manɪ, yiyijɛ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

36 Ito ĩ yija tɔocõri: “Wajɛ”, masare yicõri, Jesús ĩ sãñari cumajɛ eja sãjayijarã ñna. Ito bajiri itiganati Jesure ãmi wayijarã ñna. Gaje cumari gãna cɔni ñnare baba cuti wayijarã. 37 Ito ñna jɛa waroca mino bɛto wɛayijɛ. Jacũrise cɔni bɛto jacũ sãjayijɛ cumajɛ. Ito bajiri ide dajacoayijɛ cuma ĩja.

38 Ito bajibojarocati Jesús ĩ ya rijoga jeoadona canɪ

sãñayijũ, cuma usi tutujũ. Ito bajiro ï canija ticõri, ïre yujioyijarã ï rãca riasotirã:

—Tũoya guare Riasogũ mũ. Rujarã ya mani. ¿Guare mai codebeati mũ? yiyijarã ïna Jesure.

³⁹ Ito ïna yija tũocõri, yujiyijũ Jesús ïja. Yujicõri ado bajiro yiyijũ ï:

—Wẽabesa, yiyijũ Jesús minore. Jacũ jidicãña, yiyijũ Jesús ide jacũrisere.

Ito ï yirocati mino rẽtacoayijũ ïja. Ide cuni jacũbiticoayijũ ïja. Quenaro tũjacoayijũ ïja. ⁴⁰ Ito bajirocati:

—¿No yirã güiati mũa? Güibesa. ¿Yure tũorũnũbeati mũa? ¿Yũ masirisere tũoĩabeati mũa? yiyijũ Jesús ï rãca riasotirãre.

⁴¹ Ito bajiro ï yibojarocati bũto tũo ucayijarã ïna:

—¿Ñimũ ñati ãniama? Minore rẽta rotiami. Mino cuni, ide cuni ïre tũoa, yiyijarã Jesús rãca riasotirã.

5

Gerasa gagũ rãmú sãñagũ oca

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jesús ïre sũyarã rãca sidũja Gerasa sitajũ jẽa ejayijarã ïna. ² Jesús eja ï maja waroca ïre bocayijũ gãji. ï ya usijũ rãmú sãja ecorũ ñayijũ. Masa yujeadojũ ñacõri Jesús tũ ejayijũ ï. ³ Masa godana ïna yujeadojũ ñayijũ ï ñaro. ïre sia sẽobisijarã gãjerã come mana. ⁴ ï ya gũbo tĩgã ï ya ãmore cuni siabojayijarã ïna. ïre ïna siabojarocati coji meje tunu ruacõsotiyijũ ï. ïre tua yi masibisijarã masa. ⁵ Ũmũa, ñami cuni wa ucuyijũ ï. Tũria joejũ cuni, masa yujeadojũ cuni wa ucuyijũ ï. ï wa ucurojũ bũto awasã ucuyijũ ï. Ito yĩgũ gãtana yijeyijũ ïmasiti.

⁶ Ito ï bajiroca Jesure ti ñucacõri ùmaquedi wayijũ ï Jesús tũjũ. Jesús tũ ejacõri ï riojo rijomunigãna ñini rũjũyijũ ï, ïre rũcũbũogũ. ⁷⁻⁸ ï ejaja ticõri, ado bajiro yiyijũ Jesús:

—Tũoya rãmú mũ. ãnire ï ya usijũ ñagũ budiya mũ, yiyijũ Jesús rãmúre.

Ito ï yijare:

—Jesús, Dios Macũ ña mũáma. ¿Yũre no bajiro yigũ yigũjada mũ? Dios yũre tiro riojo bũsia yũ. Yũre juniro yibesa mũ, yi josayijũ ï Jesure.

⁹ Ito ï yiroca ado bajiro yiyijũ Jesús ïre:

—¿Ñe wame cutiati mũ? yiyijũ Jesús.

Ito ï yija:

—Jãjarã wame cutia yũ, jãjarã rãmúa gũa ñajare.

¹⁰ “Adi sita sõjũa wasa”, gũare yibesa mũ, yi josayijũ rãmú Jesús. ¹¹ Ito bajiroca turiajũ jãjarã ba rãgõ ucuyijarã ecana yesea. ¹² ïnare ticõri ado bajiro yiyijarã rãmúa Jesús:

—“Ecana yesea ïna ya usijũ sãjaña mũa”, gũare yiya mũ, yi josayijarã ïna Jesús, yeseare sãja ãmorã.

¹³ Ito ïna yija ticõri: “Itojũ wasa mũa”, yiyijũ Jesús ïnare. Ito ï yija ùmũgũre sãñabojana rãmúa budi-coayijarã ïja, yesea ya usijũ sãja ãmorã. Ecana yesea dos milcõ ñayijarã ïna. Ito ïna ya usijũ rãmúa sãja ecocõri buto ùmaquedi wayijarã yesea. Gãtagãri joejũ mũja wacõri quedi sãja wayijarã rujarajũ. Ito bajiri ïna ñarocõti ruja jedicoayijarã ïna.

¹⁴ Ito bajiri yeseare codebojarã ùmaquedi wa-coayijarã ïna. Iti bajirisere gotiyijarã ïna gãjerãre.

Jaja cuto cuni, jaibiti cuto cuni masare itire gotiy-
 ijarã ina. Ito bajiri, “¿Ñe rētati?” yirona tirã way-
 ijarã masa. ¹⁵ Jesús tã ejacōri, rãmúá sãja ecobo-
 jarure tiyijarã ina. “Jãjarã rãmúá sãñaru ñabojaguti,
 ï ya usijã rãmúá budigorũ ñami ïja”, yi ti masiyijarã
 masa. Jesús tã rujigũ yutabuju ï sãñarocajũ tiyi-
 jarã ina. Rãmúá ina sãñaja tuo masigũ meje ñayijũ
 maji. Quenari usi, usi cutigũ ï tuoñarise queno tuo
 masigũ ñayijũ ïja. Ito ï bajija ticōri, bato güiyijarã
 masa. ¹⁶ Ito bajiro iti rētaja ticōri, rãmúá budigorũ
 ï bajirise, ecana yesea ina bajirise cuni gãjerãre
 gotiyijarã ito gãna. ¹⁷ Ito bajiri Jesure güicōri ina
 cutore ï budigotoni ïre josayijarã ina.

¹⁸ Ito Jesús cumajũ ï sãñaroca rãmúá budigorũ
 ado bajiro yiyijũ ïre: “Mũ rãca wa ãmoa yũ cuni”,
 yi josayijũ ï Jesure, ï rãca warocũ. ¹⁹ Ito bajiro ï
 yibojarocati ado bajiro yiyijũ Jesús ïre:

—Yũ rãca wabesa. Mũ ya wijũ tũdi wasa. “Yũre
 ti maicōri, yũre queno yimi Dios”, yi gotiba mũ
 ñarãre, yiyijũ Jesús ï ya usijũ rãmúá budigorũre.

²⁰ Ito Jesús ï yiroca rãmúá budigorũ tũdicoayijũ.
 Jũ dũjamocō cutorijũ goti ucuyijũ ï. Rãmúá ï ya
 usijũ sãñanare Jesús ï bucōare gaye goti ucuyijũ ï. Ito
 bajiri iti bajirisere tuoçōri uca jedicoayijarã masa.

Jairo macore Jesús ï yisioire gaye
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹ Ito yija bero Jesús tũdi jẽa wayijũ cuma jajo-
 cana. Itajura tũnima Jesús ï rügōrojũ jãjarã masa
 minijuayijarã ï tũ. ²² Ito bajirocati minijuara wi uju
 ejayijũ Jesús tũ. Jairo wame cãtiyijũ ï. Jesure ticōri
 ï riojo rijomunigãna ñini rũjũyijũ Jairo. ²³ Ito bajiro
 rujicōri ado bajiro Jesure josayijũ ï:

—Y_u maco cōgō yamo. Iso catire ãmoa y_u. Ito bajiri isore moaĩagũ waya m_u, yiyij_u ĩ Jesure.

²⁴ Ito bajiro Jairo ĩ yija t_uocōri, ĩ rãca wayij_u Jesús. Jãjarã masa ĩre s_uya wacōri bidiro ñayijarã ĩna. ²⁵ ĩna wato romio ñayijo. Iso ñayijo romia ñarise cōgō. J_ua g_ubojeno rodori t_ujayij_u iso cōroca riti. ²⁶ Jãjarã _uco masa _uco yibojayijarã isore. _uco waja niyeru iso r_ucorise ĩsi jeocōyijo _uco masare. ĩna _uco yibojarocati b_uto b_usa cō wayijo iso ĩja. ²⁷ Gãjerãre Jesús ĩ yisore gaye t_uo b_ujayijo iso. Ito bajiri jãjarã masa rãca ñayijo iso Jesús j_udoj_ua. ²⁸ “Jesús ya yutabujure y_u moaĩajama catigoja y_u”, y_i t_uoĩayijo isomasij_uama. Ito bajiri ĩ ya yutabujure moaĩayijo iso. ²⁹ ĩ ya yutabujure iso moaĩarocati rí tadicoayij_u isore ĩja. Iso ruj_u ñarise iti rētaja t_uoĩa masiyijo. ³⁰ Jesure iso moaĩaja bero, “Y_u masirisena yisicoaj_u isore”, y_i t_uoĩayij_u Jesús. Ito bajiri j_uda ticōri ado bajiro masare seniĩayij_u ĩ:

—¿Ñimo y_u ya yutabujure moaĩari? yiyij_u Jesús ĩnare.

³¹ Ito ĩ yija ĩ rãca riasotirã ado bajiro yij_ujarã:

—M_u t_uj_u jãjarã ñama m_ure moaĩarã. ¿No yig_u seniĩati m_u? “Ñimo y_u ya yutabujure moaĩari”, ¿y_i seniĩati m_u? yij_ujarã ĩna Jesure.

³² Ito ĩna yibojarocati ĩre moaĩagōre ti ãmayij_u Jesús. ³³ “Y_u ña ĩre moaĩagoro”, yiroco b_uto n_ur_uoyijo iso Jesure gũigo. Gũibojagoti rijomu-nigãna ñini r_uj_uyij_u iso Jesús riojo. Ito bajicōri ñajediro bajirisere gotiyijo iso Jesure. ³⁴ Iso ito yija t_uocōri, ado bajiro yiyij_u Jesús:

—Maco, t_uoya m_u. Y_ure m_u t_uorãn_uajare m_ure yisiob_u y_u. “Jesure y_u moaĩajama catigo yigoja y_u”,

m_u yi t_uoñajare m_ure yisio_um y_u. Ito bajiri m_ure rí tadicoaj_u. Wan_u quenagō, cati quenagō wasa m_u, yiyij_u Jesús isore.

³⁵ Ito bajiro isore ĩ yirocati minijuara wi _uj_u Jairo wame c_utig_u ya wi gãna ejayijarã. Ado bajiro Jairore gotiyjarã ĩna:

—M_u maco godacoamo. “Y_u macore yisio_um waya”, yi josabesa Riasori mas_ure ĩja, yiyijarã ĩna Jairore.

³⁶ Ito ĩna yibojarocati:

—Güibesa. Itoti y_u masirisere t_uoñaña, yiyij_u Jesús ĩre.

³⁷ Gãjerãre s_uya rotibisij_u Jesús. Pedro, Santiago, Juan c_uni Santiago ocabaji, ĩna _ud_uiarãreti s_uya rotiyij_u Jesús. ³⁸ Minijuara wi _uj_u, ya wi t_u ejacōri, b_uto ĩna otija t_uoyij_u Jesús. ³⁹ Ito bajiri wi sãjacōri ado bajiro yiyij_u ĩ:

—¿No yirã otiami m_ua? Macoacã cōgō meje yamo iso. Canigō yamo, yiyij_u Jesús otirãre.

⁴⁰ “Ûsi jedicoañi iso”, yi masicōri Jesure ajayijarã ĩna. Ito bajiro ĩna yija ticōri, budi rotiyij_u Jesús ĩnare. Ito yicōri macoacã ya sōa sãjayij_u Jesús. Iso jac_usabatia rãca, ĩre s_uyarã _ud_uiarã rãca sãjayij_u Jesús. ĩna rãca sãjacōri macoacãre b_usiyij_u Jesús.

⁴¹ Iso ya ãmore ñia tãa w_um_uocōri ado bajiro yiyij_u Jesús:

—Talita cumi, yiyij_u Jesús isore. Masa oca yireoni bajiro: “ ‘Macoacã, w_um_uña’, m_ure yib_u y_u”, yireoni ña iti.

⁴² Ito ĩ yirocati w_um_u wayijo iso. J_ua g_ubojeno rodoricō t_ujago ñayijo iso. T_udi iso catija ticōri, b_uto _ucayijarã masa. ⁴³ Ito bajiri ado bajiro ĩnare

rotiyijꝯ ã: “Gãjerãre iti bajirisere gotibesa. Isore ecaya mꝯa”, yì rotiyijꝯ Jesús ãnare.

6

Nazaretjꝯ Jesús ã ware gaye (Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Iti cuto budi wayijꝯ Jesús. Budi wacõri ã ya cuto ñasarijꝯ ejayijꝯ Nazaret wame cõtirojꝯ. ã rãca riasotirã cuni wayijarã ã rãca. ² Ito bajiri tujacãra rꝯmꝯ ñaroca masare riasosꝯoyijꝯ Jesús minijuara wijꝯ. ãre tucõri, “Buto masigũ ñami ã”, yirona ucayijarã ãna. Ito bajiri ado bajiro yiyijarã masa Jesure tucõri:

—¿No bajicõri buto tuo masiati ãni? ¿Ñimꝯ ãre riasoyijari? ¿No bajicõri ã buto tuo masirise ñati ãre? ãmasiti guijoro bajiami. Cõrãre ã moaãarocati ñarise rêtacoajꝯ, yiyijarã ãna Jesús ya cuto gãna. ³ Gaje ado bajiro yiyijarã ãna: ãti ñami adojꝯ yucꝯ yijeri masꝯ. María macꝯ ñami ã. Ito yicõri Santiago, José, Judas, Simón mesa rãjorꝯ ñami ã. ã ocabajirã romia cuni ado gãna ñama ãna, yiyijarã Jesús ya cuto gãna.

Ito bajiro ãna yija tucõri, Jesure boca amibisijarã ãna. ⁴ Ito ãna yibojarocati ãnare busiyijꝯ Jesús:

—Diore goti ãsiri masꝯre rãcubꝯorã yirãji masa jeyaro. Ito bajibojarocati ã ya cuto gãna, ã ñarã, ã ya wi gãna cuni rãcubꝯomenaji ãna. ã ñarã ãre tucomenaji ãna, yiyijꝯ Jesús.

⁵ Ito bajiri Jesure ãna tucobejare tiyamani yì loado mañijꝯ Jesús. Ito bajibojarocati coriarãre amo moa jeocõri ãna ñarise rêtoyijꝯ Jesús, jãjarãre meje.

⁶ ã ñarã ãre ãna tucorãnubeja ticõri, “Ayu, ¿no yirã

tʰorũnubeati ãna?” yi tʰoõayijũ Jesús. Ito yija gaje cutorijũ wayijũ Jesús masare riaso ucugũ wacũ.

Dios oca ãna goti ucutoni ã rãca riasotirãre Jesús ã cõare gaye

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ ã rãca riasotirãre ji wayijũ Jesús. Jũa gũbojeno ãmũa ñayijarã ãna. Gãjerãre riasojaro yirocũ, ãnare cõayijũ Jesús. Co cuto ruyabeto jũarã riti cõayijũ Jesús ãnare. Ito yicõri ã masirise jidicãyijũ Jesús ãnare, “Rãmúare bucõama mũa cãni”, yirocũ. ⁸ Ito yicõri ã rãca riasotirãre ado bajiro rotiyijũ Jesús: “Mũa goti ucurã waja mũa ya gajeoni ãmi wa yibesa. Najuro, tura baju, niyerure cãni ãmi wa yibesa. Tueragũ riti ãmi wasa, mũa bogaja itigũna tue waja. ⁹ Gũboco sãñacõri, yutabuju co bujuti sãña wasa. Mũa sãñarise riti ãmi wasa”, yi rotiyijũ Jesús ãnare. ¹⁰ Gaje ado bajiro ãnare rotiyijũ Jesús:

—Cutori mũa goti ucurã waja, mũa ejari wi co witi ñacõama. Gaje wi, gaje wi wabeja. Gaje cutojũ warã riti warã yirãji mũa. ¹¹ Gaje cutori mũa waja, masa mũare cudibeja, Dios oca ãna tʰo ãmobeja, itocõti ãnare jidicãma. ãnare jidicãcõri ado bajiro yiba. Mũa ya gũbojũ sita wãrisere ja bateba ãna ñarijũre warã. Ito bajiro mũa yija ticõri: “Bujato ya mani ãnare. Queno yibea mani ãnare”, yi tʰoõarã yirãji ãna, yiyijũ Jesús ã rãca riasotirãre.

¹² Jesús ã gotirere tʰocõri masare gotirona wayijarã ãna: “Ñeñaro mũa yirise jidicãcõri Diore tʰorũnũña”, yiyijarã ãna masare. ¹³ Masare ãna ya usijũ rãmũa sãñanare, rãmúare bucõayijarã ãna. Ñarise cõrã jãjarãre úye jio guyijarã ãna. Ito bajiro yicõri ãna ñarisere rẽtoyijarã ãna.

Juan idé guri masu ĩ godare gaye
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Masa jeyaro busiyijarã Jesús ĩ masiro robo ĩ yire gaye. Masa ĩna busire tuocõri iti cuto gagu uju Herodes cani, masiyijũ Jesús ĩ masiro robo ĩ yire gaye. Itire oca tuocõri ado bajiro busiyijũ Herodes:

—Juan masare idé guri masu ñaguñji mucana, yiyijũ ĩ. Mucana tujacõri ĩ masiro robo ĩ yirisere yiguñji, yiyijũ Herodes.

¹⁵ Gãjerãma ado bajiro yiyijarã:

—Diore goti ĩsiri masu Elías ñayoru ñaguñji mucana, yiyijarã ĩna.

Ito ĩna yibojarocati gãjerã ado bajiro yiyijarã mucana:

—Diore goti ĩsiri masu jane mejeju ñayoru ñaguñji gajea, yiyijarã ĩna.

¹⁶ Ito bajiro masa ĩna busija tuocõri, ado bajiro cãdiyijũ Herodes:

—Juan ñaguñji gajea. “Iti rumaju ĩ ya rijoga jatateña ĩre”, yicu yu. Iti rumu yu sãa rotija bero mucana tãdi tujacõaguñji gajea, yiyijũ Herodes.

¹⁷⁻¹⁸ Juan ĩ sãa ecoroto riojuã, ado bajiro Herodesre busi tudiyijũ ĩ:

—Mu ocabaji Felipe manojore rucobesa mu. Ito bajiro yibitiraju ma, yiyijũ Juan Herodesre.

Felipe manajo ñabojaro Herodías wame cutiyijo iso. Herodes bũto amoyijũ isore. Ito bajiri Juan ito bajiro ĩ yija tuocõri, ĩre ñia rotiyijũ Herodes ĩ ya surarare, ĩre ĩna tubiatoni.

¹⁹ Ito bajiro Juan ĩ busija tuocõri, Herodías bũto tuõ tudiyijo ĩre. ĩre sãa amobojayijo iso. No bajiro ĩre sãa masia mañijũ isore. ²⁰ Quenarise riti tuõlagũ ñayijũ Juan. Ito yicõri queno usi cutigu ñayijũ ĩ,

Dios ï tija. Itire ticõri Juanre queno rãcãbũoyijũ Herodes. Ito bajiri Juanre camotayijũ ï, Herodías sïame yirocũ. Juan ï bũsirisere tũo oca jaibojagũti ïre bũto tũo wanũyijũ Herodes. ²¹ Co rũmũ ï ñara rodo gãni biajare basa meni rotiyijũ Herodes. ï ya moari masa ularã rãca, ito yicõri surara ularã rãca, Galilea ñari masa rãca cũni ñna rãca basa meniyijũ Herodes. ñna basa wijari rũmũ Juanre sïaroco tũoñacõyijo Herodías. ²² Iso maco ñnare basa ïoyijo ñna wanũtoni. “Quenoguti yũre basa ïoamo iso”, yĩ tũoñayijũ Herodes. Ito bajiri ado bajiro yiyijũ isore:

—¿Ñe mure ïsigũti yũ mũ basare waja? Mũ ãmorise yũre seniña.

²³ Mũ senija yũ gajeoni rũcorise gũdarecona mure ïsicũja yũ. Adi cũto gagũ ularã ñnacõri, mũ senija gũdarecona ïsicũja yũ. Bũgũ meje ya yũ adire. Ri ya yũ, yiyijũ Herodes Herodías macore. ²⁴ Ito ï yija tũocõri, iso jacore seniñagõ wayijo iso:

—¿Ñe gajeoni ïre senigõti yũ, cana? yiyijo iso.

Ito yija:

—“Juan masare idé guri masũ ya rijogare ãmoa yũ”, yiba Herodesre, yiyijo Herodías iso macore.

²⁵ Ito bajiro jaco gotija tũocõri, ulario wayijo iso ularã Herodes tũjũ. ïre ado bajiro gotiyijo iso:

—Adocãtati Juan ya rijoga ãmoa yũ. Somotẽrona jeocõri yũre ïsiña, yiyijo iso ïre.

²⁶ Ito yija Herodes bũto bojori bũjayijũ itire tũocõri. Juanre sïa ãmobitibojayijũ ï. Ito yicõri isore maño ãmobisijũ ï. Masa ñna tiro riojo, “Mũ ãmoriseti mure ïsicũja”, ï yicãre ñajare, iso senirol bajiroti ïsiyijũ ï isore. ²⁷ Ito bajiri Juanre sïa ãmobitibojagũti,

ejori oca ï ya moari masure Juanre rijoga jata rotiyij_u Herodes. Ito bajiro ï rotija t_uocõri, tubiara wi wayij_u Juan ya rijoga jatag_u wac_u. ²⁸ Ito ejacõri Juan ya rijoga jata, somotëroj_u jeocõri ãmi wayij_u ï. ãmi wacõri basari masore ïsiyij_u ï. Isoj_u ïja iso jacore ïsiyijo.

²⁹ Juanre siare gaye t_uocõri, ï rãca riasotiana ï ya rujare ãmirã ejayijarã. Ito yicõri ïre yujeyijarã ïna ïja.

*Cinco mil ñarãre Jesús ï ecare gaye
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)*

³⁰ M_ucana t_udi ejacõri Jesús rãca minijuayijarã ï oca goti ucurã ejana. Ito bajiri ïna riaso ucure gotiyijarã ïna Jesure. ïna tiado bajiroti ñarocõti goti jeoyijarã ïna Jesure. ³¹ Jãjarã masa warãtibe, t_udi warãtibe, yi ñayijarã masa. Ito bajiri Jesús ïre s_uyarã c_uni ba ãmobjayijarã. Dij_u barajaj_u mañij_u ïnare. Ado bajiro yiyij_u Jesús ï c_uanare:

—Ita, wato. Õ, masa ïna manoj_u tujacãto mani, yiyij_u Jesús ïnare. ³² Ito yija jajocana wayij_u Jesús masa manoj_u. ï c_uana c_uni wayijarã ï rãca. ³³ Masa jãjarã tiyijarã ïna waja. Jesús, ï c_uanare c_uni ti masiyijarã masa. Ito bajiri ïna wagoja ticõri, boej_u ùmaquedi wayijarã masa. Jesús ï c_uana rãca ïna ejaroto rioj_uaj_u ejayijarã masa, b_uto wacõri. ³⁴ Cumana ejacõri maja wac_uti jãjarã masare ti b_ujayij_u Jesús. Oveja codeg_u mano bajiro bajiyijarã masa ï tija. Ito bajiri ïnare ti ma_uyij_u ï. Ito bajiri masare ti maicõri ïnare riasos_uoyij_u Jesús. ³⁵ Ñamicaj_u ñaroca Jesure busirona ï t_u ejayijarã ï rãca riasotirã. Ado bajiro yiyijarã ïna:

—Ñamicajũ ñacoajũ ñja. Queno masa mama adore.
³⁶ Ito bajiri masa ñna cutojũ tũdi wajaro. Ōjũ ñna ñarojũ bare gãme barã wajaro. Bare ma ado. Ito ñaroja, naju gãme barajũ, yiyijarã ñna Jesure.

³⁷ Ito yija ado bajiro yiyijũ Jesús ñnare:

—Masare ecaya mũa, yiyijũ ñ.

Ito yija ñja, ñ rãca riasotirã ado bajiro ñre seniñayijarã ñna:

—¿Gũa bare gãmerã warãjida, jairo waja rũcarisere? Masa jaijare najuro waja tĩjabea, yiyijarã ñna Jesure.

³⁸ ñna ito yija tũocõri, ado bajiro ñnare seniñayijũ Jesús:

—¿Nocõ naju rũcoati mũa? Titẽña maji, yiyijũ Jesús ñ rãca riasotirãre.

Itire ticõri ñre gotiyijarã:

—Co dũjamocõ ñna iti naju. Ito yicõri wai cũni jũarã ñnama, yiyijarã Jesure.

³⁹ Ito yija ado bajiro masare yiyijũ Jesús: “Rujaria buri ruji wasa ta quenarise joejũ”, yiyijũ Jesús masare. ⁴⁰ Ito bajiro ñ yija tũocõri, rujaria buri ruji wayijarã masa. Co bure ñayijarã cincuenta ñnarã, gãjerã cien ñnarã rujisosa wayijarã masa. ⁴¹ Ito yija naju co dũjamocõ ñnarisere, wai jũarãre cũni ãmi rũcoyijũ Jesús ñ ya ãmona. Iti rũcocõri macãrũcũroju ti mũoyijũ ñ: “Queno ya Cũna mũa”, yiyijũ Jesús Diore. Ito yicõri najuro wẽ jea batoyijũ ñja. Ito yicõri ñ rãca riasotirãre ñsiyijũ Jesús. “Masare batoya”, yirocũ ñsiyijũ Jesús. Wai jũarãre batoyijũ Jesús masa ñnarocõti ñna batoni. ⁴² Ito bajiri masa jeyaro bayijarã. Yaji quenaro ñayijarã masa ñja iti bacõri. ⁴³ ñna yaji rẽtarisere jũa gũbojeno jiburijũ

miosã dajoyijarã ñna ba ruarisere. ⁴⁴ Jãjarã ñayijarã masa, najuro waire cuni barã. Cinco milcõ ñayijarã ñna ãmua.

Ide joe Jesús ï ware gaye
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Ito yija ï rãca riasotirãre ado bajiro yiyijũ Jesús:
—Cuma sãjacõri sidũja jãa wasa. Itoju Betsaidaju yũre yuba, yiyijũ Jesús ñnare. Ñna jãa waroca masare ware goti ñayijũ Jesús. ⁴⁶ Ñnare ware goticõri tariaju maja wayijũ Jesús, Diore busirocu. ⁴⁷ Rãiocũro itajura gudarecoti tũjayijũ cuma maji. Ito bajiri Jesuama itajura tũnima rũgõcõri ti ñucayijũ ñnare. ⁴⁸ Jesús ï tija bũto weabojayijarã ñna. Mino bũto iti wãa tuojarẽ josari wea wabojayijarã ñna. Ito bajiri busucũro ide joena wacõri ñna tũ eja wayijũ Jesús. Ito bajibojarocati ñnare rãta wacu bajiro eja wayijũ ï. ⁴⁹⁻⁵⁰ Ide joe ï waja ticõri, bũto awasãyijarã ñna ucarã. “Masũ wũjo ñaguĩji”, yĩ tuoĩayijarã ñna. Ñna ucaja ticõri, ado bajiro yiyijũ Jesús:

—Oca sãõña mua. Gũibesa mua. Yuti ña, yiyijũ Jesús ñnare.

⁵¹ Itocõti ñna rãca cumaju sãja ejacoayijũ Jesús ñja. Ñ sãjarocati mino rãtacoayijũ. Ito bajiri bũto ti ucayijarã ñna itire. ⁵² Bare jabetacãna jãjarã masare Jesús ï ecaja tibojarãti, “Dioti ñami ï”, yĩ masibisijarã ñna maji. “Tiyamani ïo masigũ ñami Jesús”, yĩ ãmobisijarã ñna. Queno tuo masibisijarã maji.

Genesaret sita gãnare Jesús ï yisiore gaye
(Mt 14.34-36)

⁵³ Itajura jēacōri Genesaret wame cūtiri sitajū ejayijarā ĩna. Itojū cumare sia cūyijarā ĩna. ⁵⁴ Cuma ĩna sia majaroca Jesure ti masiyijarā masa itijū gāna. ⁵⁵ Jesure ticōri ũsirio wayijarā gājerāre gotirona. Ito yija cōrāre ĩna ya camana āmi wayijarā Jesús tūjūa. ⁵⁶ No ĩ waro bajiroti jaibiti cuto, jaja cutojū, wi manojū, majū cūni cōrāre cū yuyijarā ĩna, Jesús ĩ yisiotoni. ĩ ya yutabuju gaja moāia āmorā, ĩre josayijarā ĩna. Jesús ya yutabuju gaja moāianare riti ĩna ñarise cūtirise rētacoayijū ĩja.

7

Ñeñaro tūoĩacōri ñeñarise yama masa, yi Jesús ĩ riasore gaye

(Mt 15.1-20)

¹ Ito yija fariseo gaye tūoĩarā, judio masa rotirise riasori masa rāca Jesús tū eja rūgūyijarā ĩna. Jerusaléna wadiana ñayijarā ĩna. ² Jesús tū ejacōri ĩ rāca riasotirā coriarā āmo coemenati ĩna baja tiyijarā ĩna. Ito bajiri bŭcŭrā ĩna rotiado bajiro ĩna yibeja ticōri, ĩnare bŭsituyijarā ĩna. ³ Judio masa ñajediro, fariseo gaye tūoĩarā cūni bŭcŭrā ocare queno tūo sŭyayijarā ĩna. Bŭcŭrā ĩna rotiado bajiroti ruje āmo coesotiyijarā ĩna baroto riojūa. ⁴ Bare waja yiadojū bare gāme tūdi ejacōri bŭcŭrā ĩna rotirise ĩna cūdiroto riojūa babisijarā ĩna. Bŭcŭrā ĩna rotiado bajiroti idira coa, ide gōnaradū, ito yicōri come sotū cūni coecōyijarā ĩna. Bŭcŭrā rotirise cūdirona ĩna ya caniado cūni queno coecōyijarā fariseo gaye tūoĩarā, judio masa rotirise riasori masa cūni. ⁵ Ito bajiri Jesús rāca

riasotirã ãna ãmo coemenati baja ticõri, ado bajiro ãre seniãayijarã ãna:

—¿No yija ma rãca riasotirã bucurã oca tãorãnãbeati? yiyijarã ãna. Tite. Coji ruyabeto ãmo coemenati bama ãna, yiyijarã fariseo gaye tãoãrã.

⁶ Ito ãna yijare cudiyijã Jesús ãnare:

—“Queno yirã ña gna”, yibojarãti maã tãoãaro bajiro yibea maã. Jane mejeju maãre tãoãa yugu ado bajiro ucañi Diore goti ãsiri masã Isaías ñayoru: “Diore bato rãcãbãoa gna”, yirã ñabojarãti maã ya usijama queno ãre rãcãbãobeã maã.

⁷ Minijuacõri, “Diore queno rãcãbãoa gna”, yirã ñabojarãti rocati ya maã. Ito yicõri rocati oca busi ajeã maã itire. Maã gotijama, “Bucurã oca, Dios oca bajiroti bajia”, yi gotiboja maã, yi ucañi Isaías ñayoru maãre tãoãa yugu, yiyijã Jesús ãnare.

⁸ Dios ã rotirisejã queno tãorãnãbiticõri, bucurã ocajãre queno tãorãnã maã, yiyijã Jesús ãnare.

⁹ Mãcana gaje ado bajiro ãnare goti remoyijã Jesús:

—Bucurã ocajãre tão sãyarona Dios ã rotirise-
ereama cudibea maã. ¹⁰ Ado bajiro gotiyijã Moisés ñayoru: “Mã jacãre, maã jacore cãni rãcãbãoya”, yiyijã ã. “No ã jacãre busitugu, ã jacore cãni busitugu sãacõruja ãocãre”, yi ucañi Moisés ñayoru. ¹¹ Mãama ricati bajiro rotia. Ado bajirojã rotia maã: “Yu jacãsabatiare ejabãado ma yã. Ñarocõti yã gajeoni cutirise Dios ye riti ña. ã sãgãreti ejabãacãja yã”, sãgã ã yija, “Queno yami”, ya maã. ¹² “Ito bajiro ã

tuoĩaja, no yibea ĩ jacusabatiare ĩ ejabuabeja”, ya mña, yiyijũ Jesús ĩnare.

13 Ito bajiro mña busija, bucurã ocajua tuorũnucõri, “Dios oca waja ma”, yi tuoĩado bajiro ya mña. Iti oca mña tuorũnurise gãjire, gãjire goti mña waja mña. Gaje jaje ñaroja mña ito yirise. Dios ocare tuorũnurã meje ña mña, yiyijũ Jesús fariseo gaye tuoĩarã, ito yicõri judio masa rotirise riasori masare cuni.

14 Ito bero masare jicõri ado bajiro gotiyijũ Jesús:

—Mña ñarocõti tuoja yure. Ito yicõri tuo masiña mña. 15 Mani ba sãrise meje ñaroja ñeñaro mani yiroca yirise. Mani ya usijũ iti ñeñaro tuoĩajare itina suoriti ñeñaro ya mani. 16 Mña gãmo goje cutijama tuoja, yiyijũ Jesús masare.

17 Ito yicõri masare ware goticõri wijũ sãjayijũ Jesús. Wijũ ĩ sãjaroca ĩre seniĩayijarã ĩ rãca riasotirã:

—Jĩjũ mña masare riasorise gayere queno gotiya guare cuni, yiyijarã ĩna Jesure. 18 Ito ĩna yija tuocõri, ado bajiro cudiyijũ Jesús:

—¿Yũ riasorise gaye queno tuobiti mña cuni? “Masa ĩna ba sãrise meje ñaroja ñeñaro ĩna yiroca yirise”, yũ yija, ¿tuo masibea mña? yiyijũ Jesús ĩnare. 19 Masa ĩna ba sãrise jeragajũ riti waroja. ĩna ya usijũ meje waroja iti. Ito yicõri ĩna ba sãrise rãta budicoaro yiroja, yiyijũ Jesús ĩnare.

“Bare jeyaro quenarise riti ña”, yirocũ yiyijũ Jesús. 20 Mũcana tũdi goti quenoyijũ Jesús ĩnare:

—Masa ĩna ya usijũ iti ñeñaro tuoĩajare itina suoriti ñeñaro yama ĩna. 21 ĩna ya usijũ ñeñaro tuoĩacõri ado bajiro ñeñarise yama masa. Manujũ macore rocati yama ĩna. Riniama. Sãama. 22 Manojõ

c̄utirã ñabobarãti rocati yama ñna. Gãjire gajeoni ñoama. Ñeñarise ñajediro yama ñna. Rñoama. Dios ï rotirisere c̄udibeama ñna. Gãjerãre ti tudiana. Gãjerãre busituama ñna. Ñna gajeoni rãca, “No yiya mana ña ḡna”, yama ñna. “Gãjerã r̄etoro masirã ña ḡna”, yama ñna. Ito yic̄ori queno t̄uoĩabitic̄ori rocati yama ñnaõna. ²³ Adi ñeñarise ñajediro yama ñna, ñna ya usij̄a ñeñaro iti t̄uoĩajare, yiyij̄a Jesús ñnare.

*Gaje maso Jesure iso t̄uor̄ãñ̄a s̄nyare gaye
(Mt 15.21-28)*

²⁴ Itij̄na wac̄ori Tiro wame c̄utiri c̄uto t̄u ejayij̄a Jesús. Ito ejac̄ori wi s̄ajayij̄a ï. Masa ñna masibeto eja ãmoyij̄a Jesús. Ito bajibobarocati masic̄oyijarã ñna. ²⁵ Ito bajiri s̄iḡo Jesús ï ejare gaye masiyijo. Iso ñayijo r̄umú s̄ãñaḡo jaco. Ito bajiri Jesús t̄u wadic̄ori iso ya rijomunigãna ñini r̄uj̄uyijo iso, Jesús riojo. ²⁶ Judio masaḡo meje ñayijo iso. Sirofenicia gago ñayijo iso. Jesús t̄u ejac̄ori ïre josayijo: “Ȳu maco iso ya usij̄a r̄umú s̄ãñaḡo ñamo. Ito bajiri iso ya usij̄a r̄umú s̄ãñaḡure buc̄oãña m̄u”, yiyijo iso Jesure. ²⁷ Ito yija ado bajiro gotiyij̄a Jesús isore:

—Cajero judio masare ejabus̄oc̄uja ȳu, yiyij̄a Jesús. Ḡna masa rioj̄aj̄a ȳu m̄are ejabus̄aja, r̄iacare najuro ãmac̄ori yaire ecado bajiro baja, yiyij̄a Jesús isore.

²⁸ Ito ï yija t̄uoc̄ori, ado bajiro c̄udiyijo iso:

—Ri ya, ȳu Uj̄a m̄u. Ito bajibobarocati yaia bare jeoado roca ñarã boca barã yirãji r̄iaca ñna queorisere, yiyijo iso.

²⁹ Ito iso yija ado bajiro c̄udiyij̄a Jesús isore:

—Queno tũoña mũ. Ito bajiri mũ ya wijũ tũdi wasa. Rãmú budigocõami mũ macore ãja, yiyijũ Jesús isore.

³⁰ Iso ya wi tũdi ejacõri caniado joejũ maso iso jesaroca tiyijo iso. Rãmú budigorojũ ñayijo iso ãja.

Tũobiti bũsibiti yigũre Jesús ãyisioŕe gaye

³¹ Tiro cõtona wayijũ Jesús. Ito wa rêtayijũ Sidón wame cõtiri cõtõ. Ito rêta wacũti Decápolis wame cõtiri cõtõri cũni rêtayijũ. Ito rêta wacũ ejayijũ Galilea wame cõtiritajũ. ³² Ito ã ñaroca tũobiti bũsibiti yigũre ãmi ejayijarã masa. ãre ãmi ejacõri Jesure seniijarã ãna, tũobicũre ã ya ãmo moa jeotoni. ³³ Ito bajiri tũobicũre gajerojũ ãmi wayijũ Jesús. Ito yicõri tũobicũ ya gãmo gojerijũ ãmo wãsoa sõcõayijũ Jesús. Ito yicõri ãmona ã ya go ide ãmicõri ã ya ñemerojũ moaãayijũ bũsibicũre. ³⁴ Ito yicõri macãrucãrojũ ti mũocõri usi ãmiyijũ Jesús. Ito yicõri ado bajiro yiyijũ ãre:

—Efata, yiyijũ Jesús. “Gãmorõ tũoya ãja”, yireoni ñayijũ iti griego ocana.

³⁵ Ito ã yirocati tũobicũ ñabõjarũti tũocoayijũ ãja. Ito yicõri ã ya ñemero cũni quenacoayijũ ãre ãja. Ito bajiri bũsicoayijũ ã bũsibicũ ñabõjarũ. ³⁶ Ito yija ado bajiro masare gotiyijũ Jesús: “Gãjerãre goti bato yibesa mũa”, yiyijũ Jesús ãnare. Ito ã yibõjarocati masa jãjarãre goti batoyijarã Jesús ã masiro robo ã yirisere. “Gotibesa”, ã yibõjarocati bũto bũsa masare goti bato wayijarã ãna. ³⁷ Ito bajiro Jesús ã yija ti wanũcõri, ado bajiro yiyijarã ãna:

—Jeyaro ã yirise quenacõã, yiyijarã masa. Tũõmenare cũni ãna tũoroca, bũsimenare cũni ãna bũsiroca yami Jesús, yiyijarã masa.

8

*Cuatro mil ñarãre Jesús ï ecare gaye
(Mt 15.32-39)*

¹ Iti rumuri mucana tudi jãjarã masa minijuay-
ijarã Jesús tujũ. Jesús tũ ñna ñaroca riti bare jedi-
coayijũ ñnare. Ito bajiri ï rãca riasotirãre jicõri ado
bajiro yiyijũ Jesús:

² —Ñna masare ti maia yũ. Udia rumũ tujã yũ rãca
ñna ñaroca. Ito bajiri bare ma ñnare. ³ “Bamenati
wasa”, ñnare yũ yija, ma gudarecoti boga quedirãji
ñna. Coriarã sõjũ wadiana ñarãji, yiyijũ Jesús ï rãca
riasotirãre.

⁴ Ito ï yija tucõri, ado bajiro cudiyijarã ï rãca
riasotirã:

—Masa ñaro meje ñajare no bajiro masare bare
eca masiado ma, yiyijarã ñna Jesure.

⁵ Ito ñna yija senñayijũ Jesús ñnare:

—¿Nocõ jaje naju rucoti mña? yiyijũ Jesús ñnare.

—Jua ãmojeno najurori ñna, yiyijarã ñna.

⁶ Ito yija jacajũ masare ruji rotiyijũ Jesús. Ito
yicõri jua ãmojeno naju ñarisere ãmi rucoyijũ Jesús.
Itire rucocõri ado bajiro yiyijũ Jesús: “Queno ya
mũ”, yiyijũ Jesús Diore. Ito yicõri naju igata ba-
tocõri ï rãca riasotirãre ïsiyijũ Jesús. Ñnajua masa
jeyarore batoyijarã ïja. ⁷ Ito yicõri wai cuni ja-
beto rucoyijarã ñna. Waire rucocõri, “Queno ya
Dios mũ”, yiyijũ Jesús mucana. Ito yicõri ï rãca
riasotirãre bato rotiyijũ Jesús. ⁸ Masa ñarocõti ba
jedyijarã. Sīgũ ruyabeto yaji quenaro ñayijarã ñna.
Ñna ba ruarise ãmicõri jua ãmojeno jiburi dajoyijarã
ñna. ⁹ Itijũ Jesús rãca bana cuatro milcõ ñayijarã
masa. Ñna ba tïoja bero ñnare ware gotiyijũ Jesús.

¹⁰ Ito bero cumajꝰ sãjayijꝰ Jesús ĩ rãca riasotirã rãca. Cuma sãjacõri Dalmanuta sitajꝰ wayijarã ĩna.

*“Tiyamani ĩõña gũare”, ĩna yire gaye
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)*

¹¹ Ito Jesús ĩ ejaja tũocõri, ĩ rãca bũsirona ĩ tũ ejayijarã fariseo gaye tũoĩarã. ĩ wisajaro yirona ĩre seniĩayijarã ĩna. “Dios cõarũ ñami ĩ’, gũa yitoni, tiyamani mũ ĩore ãmoa gũa”, yiyijarã ĩna Jesure.

¹² Ito bajiro ĩna yija tũocõri, bũto usi ãmiyijꝰ Jesús. “Teoro yama yũre”, yirocũ ito bajiro usi ãmiyijꝰ ĩ:

—¿No yija ãna masa tiyamani yi ĩo rotiatĩ ĩna yũre? yiyijꝰ Jesús. Riti mũare gotia yũ. Tiyamani yi ĩobicũja yũ masare, yiyijꝰ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

¹³ Ito yicõri masare cũ wayijꝰ Jesús. Mũcana tũdi cumajꝰ sãjacõri, itajura gaje dũjajũa jẽa wayijarã ĩna.

*Fariseo gaye tũoĩarã ya naju wadare gaye
(Mt 16.5-12)*

¹⁴ Jesús rãca riasotirã bare ãmi ware ãcabojayijarã. Ito bajiri ĩna ya cumajꝰ naju jabetacã ñayijꝰ. ¹⁵ Ito yija ado bajiro gotiyijꝰ Jesús ĩnare:

—Fariseo gaye tũoĩarã ya naju wadarise uco gaye queno tũo masiña mũa. Herodes ĩ gaye cãni queno tũo masiña, yiyijꝰ Jesús ĩ rãca riasotirãre.

¹⁶ Ito bajiro Jesús ĩ yija tũocõri, ĩnamasi gãmeri bũsiyijarã:

—Mani naju rũcobejare ito bajiro bũsiami Jesús, yiyijarã ĩna.

¹⁷ ĩna bũsirise masicõyijꝰ Jesús. Ito bajiri ado bajiro yiyijꝰ ĩ ĩnare:

—¿No yija, “Naju ma”, yati mũa? yiyijꝰ Jesús ĩnare. ¿Yũre masibeati mũa maji? ¿Mũa ya usijꝰ

tuo masimena ña mua? yiyijũ Jesús ñnare. ¹⁸ Mũare cajea ñabojarocati ti masibebe mua. Ito yicõri gãmorõ ñabojarocati tuo masibebe mua. ¿Yũ masiro robo yũ yirisere masibebe mua? yiyijũ Jesús ñnare. ¹⁹ ¿Co dũjamocõ najurori cinco mil masa ñarãre yũ bare ecaja bero rũyarise nocõ jibũri dajocati mua? yiyijũ Jesús ñnare.

Ito ñ yija tuocõri, ado bajiro cũdiyijarã ñna:

—Doce jibũri dajocũ gã, yiyijarã ñna.

²⁰ —Siete najurori cuatro mil masa ñarãre yũ batoja, ñna ba rũare, ¿nocõ jibũri dajocati mua? yiyijũ Jesús ñ rãca riasotirãre.

—Siete jibũri dajocũ gã, yiyijarã ñna.

²¹ Ito yija ado bajiro yiyijũ Jesús ñnare:

—¿Tũo masibebe mua maji? yiyijũ Jesús.

Betsaida gagũ cajea macũre Jesús ñ yisioire gaye

²² Ito bero Jesús ñre sũyarã rãca Betsaidajũ ejayijũ. Ito ñna ejaroca cajea macũre ãmi ejayijarã masa Jesús tu. ñre josayijarã ñna cajea macũre ñ moaĩatoni. ²³ Ito yija cajea macũ ya ãmo ñnacõri ñre tũa wayijũ Jesús iti cuto sõjũa busacã. Ito yicõri ñ ya go idena cajea macũre ñ ya cajea moaĩayijũ Jesús. Ito yicõri ado bajiro ñre senĩayijũ: “¿Ruyuati jabeto?” yiyijũ Jesús cajea macũre. ²⁴ Ito bajiro ñ yija cajea tibicũ tisũoyijũ jabeto. Ito bajiri ado bajiro cũdiyijũ ñ:

—Tia yũ jabeto. Ito bajibojarocati masare yũ tija, yucũ wãrero bajiro baja, yiyijũ ñ.

²⁵ Ito yija Jesús mũcana tũdi moaĩa quenoyijũ ñ ya cajeare. Ito ñ yija bero queno ticoayijũ ñja. Ñajediro queno ruyuyijũ ñre ñja. ²⁶ Ito yija Jesús ado bajiro gotiyijũ ñre:

—Mu ya wiju tūdi wasa. Cutoju cūni sāja wa yibeja. Ito yicōri gājerāre cūni goti bato yibeja, yiyiju Jesús ĩre.

Dios ĩ cōarū ñami Cristo, yi Pedro ĩ goti quenore gaye

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Ito ĩ yija bero ĩ rāca riasotirā rāca wayiju Jesús, Cesarea Filipino wame cutiri cuto tu. Ma ĩna waroju ĩ rāca riasotirāre ado bajiro seniñayiju Jesús:

—¿No bajiro yati masa yure ĩna tija? “¿Ñimū ñati ĩ?” ĩna seniñaja, ¿no bajiro cūdiati gājerā? yiyiju Jesús ĩ rāca riasotirāre.

²⁸ Ito ĩ yija:

—Ado bajiro yama masa mure: “Juan masare idé guri masū ñami”, yima. Gājerā ĩna yijama, “Elías ñami”, yima ĩna. Gājerā ĩna yijama, “Diore goti ĩsiri masū ñami”, yima ĩna, yiyijarā ĩna Jesure. Ito yija ado bajiro ĩnare seniñayiju Jesús:

²⁹ —¿Muama, ñimū ñami, yati muu yure? yiyiju Jesús.

Ito ĩ yija ado bajiro cūdiyiju Pedro ĩre:

—Muti ña Cristo, Dios ĩ cōarū, yiyiju ĩ Jesure.

³⁰ Ito bajiro ĩ yija tucōri:

—Gājerāre goti batobesa muu, yiyiju Jesús ĩ rāca riasotirāre.

Yure sīarā yirāji, Jesús ĩ yire gaye

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Ito yija Jesús ado bajiro ĩnare riasosoyiju:

—Yuti ña Masa Rījorū. Bujato tōbujagu yigūja yu. Paia ujarā, judio masa rotirise riasori masa, ito yicōri bucūrā cūni, “Dios Macū meje ña mu”, yirā yirāji ĩna yure. Ito yicōri yure sīarā yirāji. ĩna sīaja,

godacoagu yigujá yu maji. Godabojaguti udiá rumu bero mncana tudi catigu yigujá yu, yiyiju Jesús ñare. ³² Ito bajiro ñare gotigu quenaro gotiyiju Jesús. Itire i bñsija tuocõri, ricati ami wayiju Pedro Jesure. Ito yicõri, “Yibesa mu itire”, yi tudiyiju Pedro Jesure. ³³ Ito i yija tuocõri, juda rãgũyiju Jesús. Ito bajiro yicõri i rãca riasotirãre tiyiju Jesús. Ito yicõri ado bajiro oca sãorise rãca gotiyiju Jesús Pedrorre:

—Rũmãa ujũ Satanás wame cutigu bajiro bñsia mu, yiyiju Jesús ñre. Yu rãca ñabesa mu. Wasa mu. Dios i tuõlaro bajiro meje tuõãa mu. Masa ñna tuõãabojaro bajirojũa tuõãa mu, yiyiju Jesús Pedrorre.

³⁴ Ito yija i rãca riasotirã, gãjerãre cuni jimioyiju Jesús. Ito yicõri ado bajiro gotiyiju i:

—Sĩgũ yure i sũya ãmoja, i ye ñaroti tuõãabiticõri yũjũare tuo mai sũyagu yiguĩji. Yucu gajagu robo bajiro tũbũjaboaguti yure riti sũyagu yiguĩji i.

³⁵ No i catirise maibojaguti godagu yiguĩji. Ito bajibojarocati yure tuorũnũgũ, yu oca i gotija tuo junisinicõri ñna sãgũama catitĩñare gaye bũjagu yiguĩji. ³⁶ Sĩgũ adi macãrucãroju gajeoni jeyaro i bũjabojaja, i ya usi jeame ãjũroju iti waja, i ya gajeoni i bũjabojare ñe waja ma. ³⁷ Ñe mani ya usi rãto bũsaro waja cutirise manoja. Catirãti Dios rãca mani oca quenoja quena. Mani godaja bero i rãca oca quenore manoja ñja. ³⁸ Adi rumari gãna ñeñaro yiri masa ñama. Ito yicõri Diore tuorũnũrã meje ñama ñna. Ito bajiri, “Jesure rãcũbuogu ña yu”, yi tuõãa bojobesa ñna tiro riojo. Ito yicõri ñe bojore mano yu oca gotija quena. No yure masigũ ñabojaguti yure i bojoja, ito yicõri yu oca masibojaguti i bojoja, yu tudi ejari rumu ito bajiroti

Īre bojogu yigujaja yu cuni. Yu Masa Rĭjoru ñacōri yu Jacu Dios ĩ busurisena tadi ejagu yigujaja yu. Ito yicōri ĩ ñaro gāna ángel mesa rāca ejagu yigujaja yu, yiyiju Jesús.

9

¹ Ito yija gaje goti remoyiju Jesús ĩnare:

—Īre t̃or̃uñr̃are Dios ĩ miojuja, ĩ masirisena miojugu yiguĭji. Riti m̃are gotia yu. M̃a coriarā adiju ñarā m̃a godaroto riojua ito bajiro ĩ yis̃oja tirā yirāji m̃a, yiyiju Jesús ĩnare.

*Īna tiro riojo Jesús ĩ godo wedire gaye
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)*

² Co āmojeno ām̃ari bero Pedro, Santiago ito yicōri Juanre cuni āmi wayiju Jesús ũmari t̃aria joeju. Itoju ĩna ejaroca ĩna tiro riojo Jesús ĩ ya rio gajero bajiro godo wediyiju. ³ ĩ ya yutabuju b̃uto busa botiyiju. Ito yicōri yoyiju ĩ ya yutabuju. Ĕm̃a bueri botiro bajiro botiyiju. Saya coere r̃eto busaro botiyiju ĩ ya yutabuju. ⁴ Ito ĩna tiroca Elías ñayoru, ito yicōri Moisés ñayoru cuni goaĭoyijarā Jesús t̃a. Ito bajiri Jesús rāca ĩna busija tiyijarā ĩna.

⁵⁻⁶ Itire ticōri b̃uto güiyijarā Pedro mesa. B̃uto güicōri queno t̃oĭa masibisiju Pedro. Ito bajiri ado bajiro yiyiju ĩ:

—T̃oya yu Ĕju m̃a. Gua adoj̃u ñaja quenasac̃a. M̃are wi meni ĩsir̃aja gua. M̃are co wi, Moisésre gaje wi, ito yicōri Elíasre gaje wi meni ĩsir̃aja gua, yiyiju Pedro Jesure, queno t̃oĭabiticōri. ⁷ Ito yija ide buere ruji ejacōri Jesús, Moisés ito yicōri Elíasre cuni g̃umayiju. Ito yicōri bueri watoju oca ruyuyiju:

—Ñani, yu Macuti ñami. Ñre maisacõa yu. Ñre queno tũoya mua, yi ruyuyiyu oca.

⁸ Ñajasaroti, ti batocõri Jesure riti tiyijarã ña. Gãjerãma ruyubisijarã ña. Jesús sîgũti ñayiyu ña rãca.

⁹ Ito yija tũria joe ñana roja wayijarã ña udiarãti Jesús rãca. ña roja waroca ado bajiro rotiyiyu Jesús ñare:

—Ñiyu mua tigore gãjerãre gotibeja. Yu ña Masa Rĩjoru. Godacõri mũcana tũdi catigũ yigũja yu. Yu tũdi catiroto riojua mua tigore gãjerãre gotibeja maji, yiyiyu Jesús ñare. ¹⁰ Ñre queno tũocõri gãjerãre gotibisijarã ña. Ito bajibojarocati ñamasiti gãmeri seniñayijarã:

—¿Ñe yireoni ñati? “Godacõri mũcana tũdi catigũ yigũja yu”, yire, yiyijarã ña. ¹¹ Ito bajiri Jesure seniñayijarã ña:

—¿No yija, “Cristo ejaroto riojua ejagu yiguñji Elías”, yati judio masa rotirise riasori masa? yiyijarã ña Jesure.

¹² Ito ña yija tũocõri:

—Riti ña. Elías ñayoru robo bajigu cajero ejasũogu yiguñji. Jeyaro quenorocu ejagu yiguñji ñ. Ito bajibojarocati yu Masa Rĩjoru ñagũ quenabeto junirise bujagu yigũja. Ito yicõri masa yure rũcũbuomenaji. Dios oca tuti ucagore bajiroti yure rẽtaro yiroja. ¹³ Riti mũare gotia yu. Elías ñayoru robo bajigu iti rãmũti ejacoaquĩ ña. Ito bajibojarocati masa ña ãmoro bajiroti ñeñarise yicã ña ñre. Dios oca tutiyu ucagore bajiroti rẽtacũ Elías robo bajigure, yiyiyu Jesús ñare.

*Rãmú sãñagũre rãmũre Jesús ĩ bucõare gaye
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)*

14 Ito yija gãjerã ĩ rãca riasotiri masa tũ tũdi ejayijũ Jesús. Itojũ ejacõri ĩ rãca riasotirã tũ masa jãjarã ĩna ñaja tiyijũ Jesús. Ito yicõri judio masa rotirise riasori masa ĩ rãca riasotiri masa rãca ĩna gãmeri busija ti ejayijũ Jesús. 15 Jesús ĩ ejaja ticõri, bũto wanũyijarã ĩna. Ito bajiri ĩ tũ ũmaquedi wayijarã senirã warã. 16 ĩ tũ ĩna ejarocati seniñayijũ Jesús ĩnare:

—¿ĩna rãca ñeonire gãmeri busiri mũa? yiyijũ Jesús ĩnare.

17 Ito ĩ yija tũocõri, masa watojũ sĩgũ ado bajiro cũdiyijũ Jesure:

—Tũoya riasogũ mũa. Yũ macũ ĩ ya usijũ rãmú sãñagũ ñami ĩ. Ito yicõri busibicũ ñami ĩ yũ macũ. Ito bajiri ĩre mũa tũjũ ãmi wadibũ yũ. 18 Yũ macũ ya usijũ sãjacõri ĩ quedi quearoca yami rãmú. Ito yicõri yũ macũ ya risere como jairo budia. Guji cũni canamũocõri rujũ cũni tutua jedicoami ĩ. Nocõ mejeti rãmú ĩ ejajare ito bajiroti baji ñami yũ macũ. “Yũ macũ ya usijũ rãmú sãñagũre bucõaña”, yibojabũ yũ mũa rãca riasotirãre. Rãmũre bucõa masibeamã ĩna, yiyijũ ĩ Jesure.

19 Ito ĩ yija tũocõri, ado bajiro cũdiyijũ Jesús:

—Yũre tũorũnũmena ña mũa maji. Yoari mũa rãca ñaboja yũ. Ito bajibojarocati yũre tũobea mũa maji, yiyijũ Jesús ĩ rãca riasotirãre. Yũ tũ ãmi waya macũacãre, yiyijũ Jesús.

20 Ito ĩ yija tũocõri, Jesús tũjũ ãmi wayijarã ĩre. Jesure ticõri macũacã ĩ cõ quedioca yiyijũ rãmú. Ito bajiri jacajũ quedi queacõri tunu cũñayijũ

macuacã. Ito yicõri ã ya rise somo budiyijũ ãre. ²¹ Ito yija Jesũs seniãayijũ macuacã jacure:

—¿Nocõ rodori tãjati mũ macũ ito ã bajiroca? yiyijũ Jesũs ãre.

Jesũs ito ã yija tuocõri, ado bajiro cudiyijũ ã:

—Jaibicuacã ñagũjuti ito bajisũoquĩ yũ macũ. ²² Coji meje jeamejũ ãre queo tãayijũ rũmũ. Ito yicõri ide ñarijũ cãni ãre queo roayijũ rũmũ yũ macure sãarocũ. Mũ guare ejabũa ãmojama, guare ti maicõri guare ejabũaya mũ, yiyijũ ã Jesure.

²³ Ito ã yija tuocõri, ado bajiro yiyijũ Jesũs ãre:

—Mũ yure tuojama, ñejũa buto josarise manoja, yiyijũ Jesũs ãre.

²⁴ Ito ã yija tuocõri, ado bajiro cudiyijũ ã:

—“Yũ macure yisio masiguĩji Jesũs”, yĩ tuoãa yũ. Ito bajiri buto bũsa yũ tuotoni, yure ejabũaya mũ, yĩ bũsiyijũ ã awasãre rãca Jesure.

²⁵ ã awasãja tuocõri, jãjarã bũsa minijuayijarã masa Jesũs tũjũ. Ito bajija ticõri, ado bajiro rũmũre oca sãoro bũsiyijũ Jesũs:

—Tũoya rũmũ mũ. Masa ãna bũsibitiroca, ãna tuobitiroca cãni ya mũ. Ito bajiri macuacã ya usire budigo rotia yũ mũare. Ito yicõri mũcana tũdi ãre sãjabesa mũ, yiyijũ Jesũs rũmũre.

²⁶ Ito ã yiroca rũmũ awasãcõri macuacã ã cõ quediuroca yiyijũ ã. Ito yicõri ã ya usijũ sãñabojarũ budigocoayijũ ãja. ã budigorocati cõgũ bajiro bajicoayijũ macuacã. Ito bajija ticõri: “Cõcoami”, yiyijarã masa. ²⁷ Ito ãna yibojarocati Jesũs macuacã ya ãmona tãa wũmũoyijũ ãre. Ito ã yirocaci rũgõcoayijũ ãja.

28 Ito yija bero wi sājayijū Jesús. Ito ī sāja waroca ĩre seniñayijarā ĩna ī rāca riasotiri masa:

—¿No yija bucōa masibiti gūa rāmáre? yiyijarā ĩna Jesure.

29 Ado bajiro ĩnare cūdiyijū Jesús:

—Bamena riti Diore senicōri, āni rāmá robo ba-gigūre bucōa masirāji mūa, yiyijū Jesús ĩnare.

*Yure sīarā yirāji, mūcana Jesús ī tūdi gotire gaye
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)*

30-31 Itijūna wayijarā ĩna Jesús ito yicōri ī rāca riasotirā cūni. Galilea sita ĩna wa rētaroca ī rāca riasotirāre riasoyijū Jesús. Ito bajiro ĩnare ī riaso ñarijū masa ĩna masire āmobisijū Jesús.

—Yū ña Masa Rījorū. Yure ñiacōri sīarā yirāji masa. Godacoagu yigūja yū. Ito bajibo jaguti ũdia rāmū bero tūdi catigū yigūja yū mūcana, yiyijū Jesús ĩnare.

32 Ī gotirisere queno tūo masibisijarā ĩna. Ito yicōri bato Jesure seniña güiyijarā ĩna.

*¿Ñimū ñati ñasagu ñarocū? ĩna yi seniñare gaye
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)*

33 Itijūna wana Capernaumjū ejayijarā ĩna. Itojū ejacōri wi sājayijarā ĩna. Iti wijū sājacōri, ado bajiro ĩnare seniñayijū Jesús:

—¿Ma wadirā ñeonire gāmeri busiri mūa? yiyijū Jesús ĩnare.

34 Jesús ī seniñaja tūobojarāti cūdibisijarā ĩna. “¿Ñimū ñaguñjida ñasagu mani wato?” yi gāmeri busiyijarā ĩna majū wadirā. Ito bajiri Jesús ī seniñaja cūdibisijarā ĩna ĩja. 35 ĩna cūdibejare ru-jiyijū Jesús. Ito bajiro yicōri ī rāca riasotirāre jimio jeocōyijū Jesús:

—Sīgũ ñasagũ ã ña ãmoja, “Ñasabicũ ña yũ”, yi tũoĩagũ yiguĩji ã. Ito yicõri masa jeyarore moa ãsigũ yiguĩji, yiyijũ Jesús ãnare.

³⁶ Ito yija ãna watojũ macũacãre cũyijũ Jesús. Ito yicõri macũacãre ãmi jeoyijũ Jesús. Ito bajiro yicõri ãnare ado bajiro gotiyijũ:

³⁷ —No yũre rãcũbũogũ ãni macũacãre boca ãmigũti, yũre boca ãmigũre bajiro yami ã. No yũre boca ãmigũti yũ sīgũre meje boca ãmiguĩji. Yũre cõarũre cũni boca ãmiami, yiyijũ Jesús.

Manire tũo tudibicũ ã ñaguĩji mani baba, Jesús ã yire gaye

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸ Ito yija ado bajiro gotiyijũ Juan Jesure:

—Gũare riasogũ, tũoya mũ. Mũ wamena sũoriti rãmũre bucõagũre ticũ gũa. ã mani rãca ñagũ meje ñajare, “Yibesa”, yicũ gũa ãre, yiyijũ Juan Jesure.

³⁹ Ito ã yija tũocõri, ado bajiro cũdiyijũ Jesús:

—Queno yami ã. Ito bajiri ãre rẽobesa, yiyijũ Jesús. Sīgũ yũre rãcũbũocõri tiyamani ã yi ãoja bero ñeñarise bũsitubiquĩji yũre. ⁴⁰ Ito bajiri manire tũo tudibicũ ã ñaguĩji mani baba. ⁴¹ Riti mũare gotia yũ. Dios ã cõarũ Cristo ña yũ. Ito bajiri yũ ñarã mũa ñajare gãji mũare ide ã ioja ticõri, wanũgũ yiguĩji Dios. Ito bajiri mũare queno ã yijare ãre waja yigũ yiguĩji Dios, yiyijũ Jesús ãnare.

Ñeñaro mũa yi mũyaja guijorise ña, yi Jesús ã riasore gaye

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² Ito yija ã rãca riasotirãre ado bajiro gotiyijũ Jesús:

—No macuacã yure tuorãnusugure ñeñaro yiroca gãji ï yija, ïre buto waja senigũ yiguñji Dios. Quenogorama ito bajiro yigure ï ya ãmãmajũ gũtagã jajoca sia yocõri riaca ãcarojũ rucõaja quenaroja, yiyijũ Jesús ïnare. ⁴³ “Mũa ñeñaro yirise jidicãña mũa”, yirocũ ado bajiro gotiyijũ Jesús ïnare: Mũa ya ãmona ñeñarise mũa yija itire jatacõña. Manire co dũja ãmo manija quenabetoja. Ito bajibojarocati jũa ãmo, ãmo cutirã ñabojarãti jeame ãjũrojũ mani waja rẽto busaro quenabeto yiroja. ⁴⁴ Itojũ jeame yatirime meje ñaro yiroja. Ito yicõri co rãmũ ruyabeto rujure barã yirãji becoa. ⁴⁵ Mũa ya gũbona ñeñarise mũa yija itire cãni jatacõña. Manire co dũja gũbo manija quenabetoja. Ito bajibojarocati jũa gũbo, gũbo cutirã ñabojarãti jeame ãjũrojũ mani waja rẽto busaro quenabeto yiroja. ⁴⁶ Itojũ jeame yatirime meje ñaro yiroja. Ito yicõri co rãmũ ruyabeto rujure barã yirãji becoa. ⁴⁷ Mũa ya cajeana ñeñarise mũa yija itire ruacõña. Manire co dũja cajea manija quenabetoja. Ito bajibojarocati jũa cajea, cajea cutirã ñabojarãti jeame ãjũrojũ mani waja rẽto busaro quenabeto yiroja manire. ⁴⁸ Itojũ jeame yatirime meje ñaro yiroja. Ito yicõri co rãmũ ruyabeto rujure barã yirãji becoa, yiyijũ Jesús ïnare.

⁴⁹ Mani jea uaja, iti juniro bajiro tõbujarã yirãji Diore tuorãnumena. ⁵⁰ Quenarise ña moa. Ito bajibojarocati moa ocarise iti jedija mũcana tãdi ocabetoja ïja. Ito bajiri waja mano bajiroti ñaroja moa ïja. Ito bajiri moa queno ocarise bajiro bajirã ñaña mũa. Ñe oca manoti ñaña mũa. Ito yicõri

sĩgũ robo bajiro tũoĩa ñaĩa mua, yiyijũ Jesús ã rãca riasotirãre.

10

*Manojore jidicãre ma, yi Jesús ã riasore gaye
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)*

¹ Capernaumjũ ñacõri Judea sitajũ wayijũ Jesús. Ito ejacõri Jordán wame cõtirisa boejũajũ wayijũ Jesús. Itojũ masa jãjarã minijuayijarã mũcana Jesús rãca. Ñna ejaja ticõri, ñnare riasoyijũ Jesús ã yisotiro bajiroti. ² Jesús masare ã riaso ñaroca ã tũ ejayijarã fariseo gaye tũoĩarã. Jesús ã tũo wisajaro yirona ado bajiro ãre seniĩayijarã ñna:

—¿Ûmũgũ ã manojore cõaja, ñeñarise ñnati iti? yiyijarã ñna Jesure. ³ Ito ñna yija ado bajiro cãdiyijũ Jesús:

—¿No bajiro mũare rotiyijari Moisés ñayorũ? yiyijũ Jesús ñnare.

⁴ Ito ã yija tũocõri, ado bajiro cãdiyijarã ñna:

—Ado bajiro gotiyijũ Moisés ñayorũ: “Sĩgũ manojore ã cõa ãmoja papera ucarũja. ‘Yũ manojore te ñamo. Ito bajiri isore cõagũ ya yũ’, yire papera uca tũocõri, isore cõagũ yiguĩji ã”, yiyijũ Moisés ñayorũ, yiyijarã fariseo gaye tũoĩarã Jesure.

⁵ Ito ñna yija tũocõri, ado bajiro yiyijũ Jesús:

—Mũa ya usijũ tũo terã mũa ñajare manojore cõare gaye rẽobisijũ Moisés. ⁶ Jane mejejũ cajero masare rujeosũogũ ãmũgũ ito yicõri romiore cãni rujeoyijũ Dios. ⁷ Ito bajiri manojore bũjacõri ricati ñagũ yiguĩji ãmũgũ ã manojore rãca. Ito bajiri jacũsabatia tũ bũtogoroama ñnasabiquĩji ã ãja. ⁸ Ito yicõri manojore rãca jũarã ñabojarãti sĩgũre bajiroti

ñarãji ãna. Ito bajiri jãarã meje ñarãji. Sīgũ bajiroti ñacõrãji ãna ãja. ⁹ Manojore ãmo siaja bero sīgũre bajiroti ñama ãna, Dios ã tiro riojo. Ito bajiri manojore cõare ma ãja, yiyijũ Jesũs ãnare.

¹⁰ Wijũ sãja wacõri Jesure ã gotirisere seniãayijarã ãna ã rãca riasotiri masa. ¹¹ Ito ãna yijare ado bajiro cãdiyijũ Jesũs:

—No manojore cõagũ quenabeami. Ito yicõri gajejo ã manojore cãtija rocati yigũ bajiro yami ã. Cajero ã manojore cãtisũogore ñeñaro yigũ yami ãocũ. ¹² Ito bajiroti romio cãni, iso manũjũre cõagõ quenabeamo. Ito yicõri gãji iso manũjũ cãtija rocati ajego bajiro yamo iso. Cajero iso manũjũ cãtisũogore ñeñaro yigo yamo iso, yiyijũ Jesũs ãnare.

*Rãcare queno yijaro Dios, Jesũs ã yire gaye
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)*

¹³ Rãcare tãa wadiyijarã masa Jesũs tãjũa. Rãcare ã moãlare ãmoyijarã masa. Ito bajiro ãna yija ticõri, ado bajiro yiyijarã Jesũs rãca riasotiri masa:

—Jesure ãsirioro yibesa mũa, yiyijarã ãna masare. ¹⁴ Itire ticõri junisiniyijũ Jesũs. Ito bajiri ã rãca riasotirãre ado bajiro gotiyijũ Jesũs:

—Rãcare rẽobesa, yũ tũ wadijaro ãna. Rãca ñama yũre queno tũorũnũrã. ãna robo yũre queno tũorũnũrãre ã rotirojũ miojugũ yiguãji Dios. ¹⁵ Riti mũare gotia yũ. Rãca queno cãdi ãmoama Dios ã rotirisere. No rãca ãna cãdiro bajiro cãdibicũ Dios ã rotirojũ ejabiquãji, yiyijũ Jesũs ã rãca riasotirãre.

¹⁶ Ito yicõri rãcare ãmi jeoyijũ Jesũs. Ito bajiro yicõri ã ya ãmona ãnare moa jeoyijũ. Ito yicõri: “Queno yijaro Dios mũare”, yiyijũ Jesũs rãcare.

Gajeonire bũto maisabeja quena, Jesús ĩ yire gaye

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Itijũna Jesús ĩ wasũorocati ĩ tũjũ ũmaquedi ejayijũ ũmũgũ. Jesús riojo ejacõri rijomunigãna ñini rũjũyijũ ĩ:

—Tũoya Riasogũ mũ. Quenagũ ña mũ. Dios rãca catitĩña ãmoa yũ. ¿No bajiro yigũti yũ Dios rãca catitĩñarocũ? yiyijũ ĩ Jesure.

¹⁸ Ito ĩ yija tũocõri, ado bajiro cũdiyijũ Jesús:

—¿No yija, “Quenagũ ña mũ”, yati mũ yũre? Dios sĭgũti ñami quenagũ. ¹⁹ Dios ĩ rotirisere masia mũ. Ado bajiro gotia iti: “Masare sĩabesa. Manojõ cũtigũ gajeo rãca ajebesa. Rinibesa. Gãjire bũsitubesa. Gãjerãre rũobesa. Mũ jacũ, mũ jacore cũni queno rũcũbũoya”, yi gotia Dios oca. Itire masia mũ, yiyijũ Jesús ĩre.

²⁰ Ito ĩ yija tũocõri, ado bajiro yiyijũ:

—Tũoya Riasogũ mũ. Dios ĩ rotirisere masicõri mamũ ñagũjũti queno cũdicũ yũ, yiyijũ ĩ Jesure.

²¹ Ito ĩ yija tũocõri, ĩre ti maiyijũ Jesús:

—Coji gaye mũ yiroti rũya maji. Mũ ya gajeoni gãjerãre ĩsi jeocõña. Iti waja bũjacõri bojoro bũjarãre ĩsiña. Mũ ito yija ũmacũjũ Dios tũ ejacõri jairo waja bũjagũ yigũja mũ. Ito bajiri yũ gotirisere cũdiya. Ito yicõri yũ rãca waya, yiyijũ Jesús ĩre.

²² Ito bajiro Jesús bũsija tũocõri, bojori bũjayijũ ĩ. Gajeoni jaigũ ñacõri itire bũto maiyijũ ĩ. Ito bajiri Jesús bũsire tũocõri bojori bũjagũti wayijũ ĩ.

²³ Ito yija Jesús ĩ rãca riasotirãre ti batocõri ado bajiro bũsiyijũ:

—Gajeoni jairãre josari ñaro yiroja Dios ĩ rotirojũ ña ejaroto, yiyijũ Jesús ĩnare.

24 Ito bajiro ï yija tucõri, ucayijarã ï rãca riasotiri masa. Ito bajiri mcana ñnare goti remoyijm Jesús:

—Tucoya ym rãa mma. Gajeonire riti tucõiarãre josari ñnaroja ñnare Dios ï rotirojm ñna ejaroto. 25 Gawa jota gojere camello ï rãta wa amobojaja josari ñnaroja ñre. Ito bajibojarocati gajeoni jaigm Dios ï rotirojm ï wa amobojaja josari busa ñnaroja ñre, yiyijm Jesús ï rãca riasotirãre.

26 Ito bajiro ï busija tucõri, buto oca jaiyijarã ñna. Ito bajiri ñnamasiti gãmeri seniñasucoyijarã:

—Riti ï yijama, sãgũ Dios tã ejabiquñji, yiyijarã ñna.

27 Ito yija Jesús ñnare ti maicõri, ado bajiro ñnare gotiyijm:

—Masa eja masiado manoja. Josari ñnaroja ñnare. Dios sãgũti jeyaro masigũ ñnami. Ñejua josarise manoja ñre, yiyijm Jesús ñnare.

28 Jesús ito yija tucõri, Pedro cudiyijm ñre:

—Queno tucoya m. Gma ya gajeonire jidicãcõri mare suyua gma, yiyijm Pedro Jesure.

29-30 Ito ï yija ado bajiro cudiyijm Jesús:

—Riti mure gotia ym. Gãjerãre Dios oca gotirona yure suyacõri ñna ñnãre cũ warã yirãji coriarã. ñna ocabajirã, ñna jacm, ñna jaco, ñna rãa ito yicõri ñna ya wesecare cmni cũ warã yirãji ñna yure suyaronã. Ito bajiro yirãji ñna gãjerãre Dios oca goti amora. No yure suyua amocõri ï ñnãre cũ wacure, queno yigm yiguñji Dios ñre. Jaje wiri, wesecari, ocabajirã, jacosaromia ito yicõri rãa jãjarã ñsigũ yiguñji Dios ñre. Ito bajibojarocati yure suyacõri quenabeto tõbujagm yiguñji ñ. Ito bajicõri ija catitññare ñsigũ yiguñji Dios ñre. 31 Coriarã adocãta ñnari masa ñnabojarãti, ija Dios tã ejacõri ñnari masa meje ñnã

yirãji ãna. Gãjerãma adocãta ñasarã meje ñabojarãti ija Dios tã ejacõri ñasari masa ñarã yirãji ãna, yiyijũ Jesús ãnare.

*Yũre sãarã yirãji, Jesús ãyi bũsisũsare gaye
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)*

³² Jerusalénjũ wara mana wayijarã ãna. ã rãca ri-asotirã riojũ wayijũ Jesús. Ito ãre ãna sũya waroca tũõã oca jaiyijarã ãna. “¿No yija Jerusalénjũ ã waja gãibeati Jesús?” yi tũõãiyijarã ãna. ãna bero sũyarãma bũto gãuyijarã. Masa ãna gãija ticõri, ricati ã rãca riasotirãre goti remosũsayijũ Jesús ã godaroti gaye:

³³—Queno tũoya mũa. Jerusalénjũ warã ya mani. Itojũ Masa Rĩjorũ yũ ñajare yũre ñiarã yirãji masa. Paia ãjarã ito yicõri judio masa rotirise riasori masare cãni ãsirona yũre ñiarã yirãji ãna. Ito bajiri yũre boca ãmicõri sãa rotirã yirãji ãna. “ãmo ãre sããña”, yirã yirãji ãna gawa masare. ³⁴ Ito yicõri yũre aja tudirã yirãji ãna. Yũre go ide eobate gurã yirãji ãna. Yũre bajerã yirãji ãna. Ito yicõri yũre sãarã yirãji ãna. Ito bajibojarocati ãdia rãmũ bero tãdi catigũ yigũja yũ mũcana, yiyijũ Jesús ãnare.

*Santiago mesa Jesure ãna seniãa ãmore gaye
(Mt 20.20-28)*

³⁵ Ito yija Zebedeo rãa Juan, Santiago cãni eja rãgũyijarã ãna Jesús tã:

—Tũoya Riasogũ mũa. “Ado bajiro gãare queno yiya”, mũre gãa seniãa mũ cãdire ãmoa gãa, yiyijarã ãna Jesure.

³⁶ Ito ãna yija tũocõri, ado bajiro cãdiyijũ Jesús:

—¿No bajiro yũ yire ãmoati mũa? yiyijũ Jesús ãnare.

37 —M_u rotiroj_u g_ua ejaroca m_u rãca g_uare ruji rotiba m_u. Sīgũre m_u riojocad_ujaj_u ito yicõri gãjire m_u gãcod_ujaj_u m_u ruji rotire ãmoa g_ua, yiyijarã ãna Jesure.

38 Ito ãna yija t_uocõri, ado bajiro c_udiyij_u Jesús:

—M_ua y_ure senibojarisere queno t_uo masibea m_ua. Quenabeto y_u t_uoãaroca yirã yirãji masa y_ure. ¿Y_ure bajiroti quenabeto t_uoãa ñemecuti masirã yirãjida m_ua c_uni? yiyij_u Jesús ãnare.

39 —Ñemecuticõrãji g_ua, yiyijarã ãna Jesure.

Ito ãna yija ado bajiro yiyij_u Jesús:

—Riti m_uare gotia y_u. Quenabeto y_u t_uoãaro bajiroti quenabeto t_uoãarã yirãji m_ua c_uni. 40 Ito bajibojarocati y_u rãca m_uare ruji roti masibea y_u. Y_u riojocad_uja, gãcod_uja c_uni Dios sīgũti y_u t_u rujironare rotig_u yiguĩji. Itoj_u rujiado ãnare queno ãsigũ yiguĩji Dios, yiyij_u Jesús ãnare.

41 Ito bajiro ãna b_usija, gãjerã Jesús rãca riasotirã j_ua d_ujamocõ ñarã t_uoyijarã. Ito bajiri ãnare t_uocõri Juan, Santiagore c_uni junisini tiyijarã ãna. 42 Ito bajija ticõri, ãnare jimioyij_u Jesús:

—Wi _uj_u sīgũ ã ñaja iti wi gãnare roti masiguĩji. Ito bajiroti masa _uj_u sīgũ ã ñaja wi _ujarãre roti masiguĩji ã. 43 ãnare bajiro bajibitir_uja m_uare. Ado roboj_ua baja. M_ua wato no _uj_u ña ãmogũti gãjerãre moa ãsija quena. 44 No ñasag_u ña ãmogũti gãjerãre ejab_uaja quena. ãnare moa ãsiri mas_u robo bajiroti ã moa ãsija quena. 45 Y_u ña Masa Rĩjor_u. Masa y_ure moa ãsijaro yiroc_u meje wadic_u y_u adi sitaj_u. Masare ejab_uaroc_u wadic_u y_u. Masare goda ãsiroc_u wadic_u y_u. Ito yicõri ãna ñeñaro yirise waja, waja yi ãsiroc_u wadic_u y_u, yiyij_u Jesús ãnare.

*Cajea macure Jesús ñ yisioire gaye
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)*

⁴⁶ Mucana wacōri Jericó wame cutiri cutoju ejayiju Jesús ñre sayarã rãca. Iti cutoju Jesús ñ budiroca ñ rãca riasotirã rãca, masa gãjerã sayayijarã ñre. Ñna wari ma tu rujiyiju tibiçu, Bartimeo wame cutigu. Timeo macu ñayiju ñ. Gajeoni macu ñari gãjerã ñre queno yitoni bũto josayiju Bartimeo. ⁴⁷ Jesús Nazaret gagu ñ rēta waja tuocōri, bũto awasãre rãca ñre jiyiju tibiçu:

—Tũoya Jesús mu. David ñayoru janerãbatia janami ña mu. Yũre ti maiña mu, yiyiju tibiçu Jesure.

⁴⁸ Ito bajiro ñ yija tuocōri, jãjarã ñre tudiyijarã tibiçu: “Bũsibesa mu”, yiyijarã masa ñre. Ito bajiro ñna yibojarocati bũto bũsa awasãyiju mucana:

—Tũoya David janami mu. Yũre ti maiña mu, yiyiju tibiçu Jesure.

⁴⁹ Ito bajiro tibiçu ñ yija tuocōri, tuja rãgũcoayiju Jesús ñja.

—Ñre jiya mua, yiyiju Jesús masare.

Ito ñ yija tibiçu jiyijarã ñna:

—Wanu oca sēoña. Ito yicōri wamu rãgũña. Jesús mare jiami, yiyijarã masa tibiçu.

⁵⁰ Ito bajiro ñna yija tuocōri, Jesús tujũ warocu yutabuju joegadore ruacōri bubu queda rãgũ wayiju ñ. ⁵¹ Ñ ejaja ticōri, ado bajiro yiyiju Jesús ñre:

—¿No bajiro yũ yire ãmoati mu? yiyiju Jesús ñre.

—Tũoya Riasogu mu. Yũ ya cajea ruyubea yũre. Ti ãmoa yũ, yiyiju tibiçu Jesure.

⁵² Ito yija ado bajiro ñre cãdiyiju Jesús:

—Wasa m̄. “Jesús ȳre yisicōgũ yiguĩji”, m̄ yi t̄oõajare m̄re yisioa ȳ, yiyij̄ Jesús tibic̄re.

Ito bajiro Jesús ï yirocati ticoayij̄ tibitibojar̄ ïja. Ito bajiri Jesure s̄ya wayij̄ ï tibitija bero ticōri.

11

*Jerusalénj̄ Jesús ï ejare gaye
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Jerusalén s̄j̄a b̄sa Olivos wame c̄tiri t̄ria t̄ ejayijar̄. Itoju j̄a c̄to ñayij̄. Betfagé, Betania wame c̄tiri c̄tori ñayij̄ iti t̄ria t̄. Ito t̄ b̄sa ejacōri ï r̄ca riasotiri masa j̄ar̄re c̄ayij̄ Jesús.

² Ado bajiro gotiyij̄ Jesús ïnare:

—Mani riojo ñari c̄toju wasa. Itoju burro mac̄ sia r̄ḡr̄re b̄jar̄ yir̄ji m̄a. Noa masa m̄ja jeāa yiya mac̄ ñaguĩji maji. Ìre õjama. Ito yicōri ïre ãmi wadiba. ³ Ḡjer̄a m̄are seniñaja: “¿No yir̄ ïre ãmi wati m̄a?” ïna yija, ado bajiro c̄diba m̄a: “Mani Uj̄ ãmoami ïre. Ito bajiri ãmi waju ḡa. Nocō mejeti j̄da c̄agũ yiguĩji m̄cana”, yi gotiba, yiyij̄ Jesús ïna j̄ar̄re.

⁴ Ito ï yija t̄ocōri, wayijar̄ ïna. Ito ejacōri maj̄ ïna sia r̄ḡr̄re ti b̄jayijar̄ ïna. Soje t̄ti r̄ḡyij̄ ï. Ìre b̄jacōri õjayijar̄ ïna.

⁵ Itoju ñar̄ ïnare ado bajiro seniñayijar̄:

—¿No yirona yati m̄a? ¿No yija burro mac̄re õjati m̄a? yiyijar̄ ïna.

⁶ Ito ïna yija t̄ocōri, Jesús ï rotiado bajiroti c̄diyijar̄ ïna. Ito bajiri itij̄ ḡana Jesús r̄ca riasotir̄re wa rotiyijar̄. ⁷ Ito yija burro mac̄re ãmi wayijar̄ Jesús t̄ju. Ito yicōri ïna ya yutabujuri burro mac̄ joeju jeoyijar̄. Ì t̄ ïna ãmi ejarocati

burro joejɥ mɥja jeayijɥ Jesús. ⁸ Jājarā masa ĩna ya yutabujuri ruacōri ĩ riojɥa yutabujuri eyocũ yuyijarā ĩna. “Gɥa Ʋjɥ ĩa mɥ”, yirona ito bajiro yiyijarā masa Jesure rŭcɥbɥorā. Gājerā mimi caeri jatacōri jidicũ yuyijarā ĩ cɥdatoni.

⁹ Jesús riojɥa ũmatŭarā cɥni ĩ berojɥa sɥyarā cɥni ruje awasāyijarā masa wanɥ quenarā:

—Dios sĭgŭti ĩami quena bɥsagɥ. Dios Macɥ ĩ cōaru Ʋjɥ quenagŭ ĩami ĩ. ¹⁰ Mani ĩnicɥ David ĩayoru ĩ rotija quena ĩayijɥ. Ito bajiroti quenari rodo ĩaro yiroja mɥcana. Dios sĭgŭti ĩami quena bɥsagɥ, yiyijarā ĩna wanɥ quenarā.

¹¹ Ito bajiro ĩna yiroca riti Jerusalénjɥ ejayijɥ Jesús. Ito ejacōri Dios ya wi sājayijɥ ĩ. Jeyaro ti batoyijɥ Jesús. Ito bero iti rāioja ticōri, Betaniajɥ tɥdi wayijɥ Jesús ĩ rāca riasotirā rāca. Jɥa gɥbojeno ĩayijarā ĩna, ĩ rāca riasotirā.

Higuera rica manigŭre Jesús ĩ rojare gaye (Mt 21.18-19)

¹² Gaje rɥmɥ Betaniana wayijarā ĩna. ĩna waroca Jesús ĩiocōyijɥ. ¹³ Sōjɥna higuera wame cɥtiricɥ tiyijɥ Jesús. Rājagŭ robo bajiricɥ ĩnacɥ higuera wame cɥtiricɥ. Queno jũ cɥtiyijɥ. Ito bajiri tigɥ wayijɥ Jesús higuera gɥ ricare barocɥ. Ito bajibojarocati higuera gɥ tɥ ejacōri jũ riti bɥjayijɥ Jesús. Rica mañijɥ cɥma meje ĩajare. ¹⁴ Itigɥ rica manija ticōri, ado bajiro yiyijɥ Jesús itigŭre:

—Mɥ ya ricare tɥdi bamenaji masa. Rica mano yiroja ĩja, yiyijɥ Jesús itigŭre.

Ito bajiro ĩ bɥsija tɥoyijarā ĩ rāca riasotirā.

Dios ya wijɛ niyeru wasoari masare Jesús ĩ bucõare gaye

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Jerusalén tɔdi ejacõri Dios ya wi sãjayijɛ Jesús ĩ rãca riasotirã cɔni. Ito sãja ejacõri ito waja gãme ñarãre bucõayijɛ Jesús. Niyeru wasoarãre ĩna ya niyeru jeoado tujɔda queoyijɛ Jesús. Ito yicõri buja waja gãmerã ye ĩna ya cumurori tujɔda cõayijɛ Jesús. ¹⁶ Ito bajiri Dios ya wijɛ gajeoni ãmi wa rotibisijɛ ĩnare. ¹⁷ Ito yicõri ado bajiro masare riasoyijɛ:

—Ĩ oca tutina ado bajiro gotiami Dios: “Yɛre rucɔbuora wi ñaro yiroja yɛ ya wi. Masa jeyaro yɛre bɛsirã yirãji iti wijɛ sãjacõri”, yi gotia Dios oca. Ito bajiro mɛa yija riniri masa ĩna rudiri wi bajiro godo weoa mɛa Dios ya wire, yiyijɛ Jesús.

¹⁸ Ito bajiro Jesús ĩ yija tɔocõri, “¿No bajiro ĩre sãrɔjati mani?” yi tɔoĩayijarã paia ɔjarã, judio masa rotirise riasori masa cɔni. Masa jeyaro ĩre riti ĩna tɔorũɔjare, ito bajiro tɔoĩayijarã ĩna, Jesure gãirã. ¹⁹ Rãiocũro ñaroca iti cɔtore wayijɛ Jesús ĩ rãca riasotirã rãca.

Higuera rica manigã iti siniare gaye

(Mt 21.20-22)

²⁰ Gaje rɛmɛ busuri jĩjɛ mɛcana mana warã higuera wame cɔtiricɔ tɛ ejayijarã ĩna. Ito ejacõri higueraɔ iti siniaja tiyijarã ĩna. Ñe mari cɔni siniacoayijɛ itigɛ ĩja. ²¹ Itocõti Jesús ĩ bɛsigore tɔoĩa bujayijɛ Pedro:

—Tiya gɛare Riasogɛ mɛ. Itigure mɛ rojaja bero sinicoayija itigɛ ĩja, yiyijɛ Pedro Jesure.

²² Ito ñ yija tʰocõri, ado bajiro gotiyijʰ Jesús ñ rãca riasotirãre:

—Diore mʰa tʰorʰnʰja quena. “Diore gʰa senija cʰdigʰ yiguĩji”, mʰa yi tʰoĩaja quena, yiyijʰ Jesús ñnare. ²³ Riti mʰare gotia yʰ. Diore tʰorʰnʰcõri, i tʰriare, “Cʰnĩ rʰgʰcõri riaca jajosajʰ queda roaya”, mʰa yija ito bajiroti rētaro yiroja. Diore senicõri, “Yʰ senirise cʰdibiquĩji Dios”, yi tʰoĩabesa mʰa. Diore senicõri, “Yʰ senirise cʰdigʰ yiguĩji Dios”, yi tʰoĩañña mʰa. Mʰa ito yijati ito bajiroti rētaro yiroja. ²⁴ Ito bajiri Diore senicõri: “Yʰare cʰdicãñi ñ”, yi tʰoĩañña mʰa ya usina. Mʰa ito yijati mʰare cʰdigʰ yiguĩji Dios. Ito yicõri mʰa ãmorise mʰare ñsigʰ yiguĩji ñ. ²⁵ Diore bʰsirãti, gãjerã ñeñaro ñna yirise ãcabojoja quena. Ito bajiro mʰa yijati, mani Jacʰ ũmacũjʰ gagʰ mʰa ñeñaro yirisere ãcabojojʰ yiguĩji ñ cʰni. ²⁶ Ito bajibojarocati mʰare gãjerã ñna ñeñaro yirisere mʰa ãcabojobeja, mani Jacʰ ũmacũjʰ gagʰ mʰa ñeñaro yirise ãcabojobiquĩji ñ cʰni, yiyijʰ Jesús ñnare.

¿Ñimʰ ñ rotijare ito bajiro yati mʰ? yi Jesure ñna senĩtare gaye

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Ito yija bero Jerusalénjʰ tʰdi wayijʰ Jesús ñ rãca riasotirã rãca. Itojʰ ejacõri Dios ya wi wayijʰ Jesús. Ito ñ ñna ucurocati ñ tʰ eja rʰgʰyijarã paia ʰjarã, judio masa rotirise riasori masa ito yicõri judio masa bʰcʰrã cʰni. ²⁸ Ito ejacõri ado bajiro Jesure senĩayijarã ñna:

—¿Dios ya wijʰ masare mʰ bucõaja, ñimʰ roticati mʰare? ¿Ito yicõri ñimʰ ñ rotirise rãca ito bajiro yicati mʰ? yiyijarã ñna Jesure.

²⁹ Ito ñna yija tɔocõri, ado bajiro cɔdiyijɔ Jesús:

—Yɔ cɔni coji gaye mɔare seniña ãmoa. Mɔa yɔre cɔdija tɔocõri, yɔre rotigɔ wame gotigɔ yigɔja yɔ mɔare. Ado bajiro mɔare seniña yɔ: ³⁰ ¿Juan masare idé gutoni, ñimɔ rotiyijari ñre? ¿Dios rotiyijarite ñre? ¿Masajɔa rotiyijarite? Yɔre cɔdiya mɔa, yiyijɔ Jesús ñnare.

³¹ Ito ñ yija tɔocõri, ñnamasiti gãmeri tɔoña bɔsiyijarã:

—¿No bajiro ñre cɔdirãti mani? “Juan masare idé gutoni cɔayijɔ Dios”, mani yija, “¿No yija Juanre tɔobiticati mɔa?” manire yigɔ yiguñji Jesús. ³² Ito bajibojarocati, “Masa rotiyijarã Juanre”, mani yija, manire junisinirã yirãji masa. “Juanre cɔayijɔ Dios”, masa ñna yi tɔoñajama, ¿no bajiro Jesure cɔdirã yirãjida mani? yi tɔoñayijarã paia ɔjarã. ³³ Ito bajiri:

—Masibea gɔa, yiyijarã ñna Jesure.

Ito ñna yijare:

—Bɔa, yɔre rotirɔ wame gotibicɔja yɔ cɔni mɔare, yiyijɔ Jesús ñnare.

12

*Queno moare rujeo masimena Jesús ñ yire gaye
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)*

¹ Goti masiore ocana ado bajiro masare ria-soyijɔ Jesús:

—Sĩgũ ɔyé wese oteyijɔ ñ. Ito yicõri masa ñna rinime yirocɔ camotayijɔ ñ wesecare. Ito yicõri ɔyére wañiaroti goje meniyijɔ ɔyé idere ñurocɔ. Ito yicõri ñmari wi meniyijɔ ñ ya wesecare, tirɔnɔcɔja, yiroca. Ito yija bero gãjerãre ado bajiro gotiyijɔ ñ: “Yɔ ya wesecare mɔa codeja mɔare waja yigɔ

yigũja yũ”, yiyijũ ã ãnare. Ito yicõri wa ucugũ wa-coayijũ ãja. ² Yoa busarijũ uyé rica busaroca ã ya moari masure cõayijũ uyé ãre ãmi ãsitioni. ³ Uyé wesejũ ã ejaroca ãre ãiacõri jayijarã weseca coderi masa. ãre uyé ãsimenati, “Wasa”, yiyijarã ãna. Ito bajiri ãne manoti tãdi ejayijũ ãre roti ãncarũ tũ. ⁴ Uyé ã ãmibeja ticõri, gãji moari masure cõayijũ weseca ujũ, uyé ãre ãmi ãsitioni. Uyé wesejũ ã ejaja ticõri, ãre cunã jayijarã ãna. Ito bajiri ã ya rijogajũ camã cutiyijũ ã. Ito bajiro ãre yicõri ãneñaro busiyijarã ãna. ⁵ Ito bajiro ãre ãna yija ticõri, mũcana gãjire cõayijũ iti wese ujũ. ã ejaja ticõri, ãre sãayijarã weseca coderi masa. Ito bajiri jãjarã busa cõayijũ iti wese ujũ ãja. ãnare cunã ito bajiroti yiyijarã weseca coderi masa. Coriarãre bũto jayijarã. Gãjerãre sãayijarã ãna.

⁶ Sãgũ macũ cutiyijũ iti wese ujũ. ãre bũto maiyijũ ã. “Yũ macure rãcũbuorã ãre tuorã yirãji ãna”, yi tũõãayijũ ã. Ito bajiri ã macure cunã cõasũsayijũ ã ãja. ⁷ Ito bajiri weseca ujũ macũ ã ejaja ticõri, ado bajiro gãmeri busiyijarã weseca coderi masa: “Adi wese ujũ macũ ãnami ãni. ã jacũ godaja bero adi wese ã ya wese ãnaro yiroja. ãre sãato mani adi wese ujarã ãnaronã. Ito bajiri mani ãre sãaja bero mani ya wese ãnaro yiroja ãja”, yiyijarã ãna. ⁸ Ito bajiri ãre ãiacõri sãayijarã ãna. Ito yicõri ã ya rujũre weseca tãnimajũ cõayijarã ãna. Itocõti ãna adi oca, yiyijũ Jesús ãnare.

⁹ Ito bajiro ãnare goti tãocõri, ado bajiro seniãayijũ Jesús masare:

—¿No yigũ yigũjida weseca ujũ ãnare? Ado bajiro yigũ yigũji ã. Weseca coderãre sãagũ wacũ yigũji ã. Ito yicõri gãjerãre weseca code rotigũ yigũji ã, yiyijũ Jesús ãnare.

10 Gaje ado bajiro gotiyijũ Jesús:

—¿Dios oca tutire tiĩabeati mũa? Tũoya mũa ado bajiro gotia:

Gũta wi meniri masa coga gũtagã cõayijarã ãna. Ito bajibojarocati gaje gũta rẽto busaro quenarica ñayijũ ãna cõabojaraga. Itiga gũtagãna suoriti quenari wi menigũ yiguĩji Dios. Itiga gũtagã manija, ñe menire manoja ãja.

11 Ito bajiro ãmoñi Dios mani Ʋjũ. Ito bajiri itire masicõri bũto tũoĩa wanũa mani, yi gotia Dios oca.

Ito bajiro yiñi Dios yũre rẽtaroti tũoĩa yugũ, yiyijũ Jesús ãnare.

12 Ito bajiro Jesús ã yija tũocõri, ãre ñia ãmobjayijarã iti cũto ñari masa. “ Ito bajirã ñama ãna’, manire yirocũ iti ocare gotimi Jesús”, yi tũoĩayijarã ãna. Ito bajibojarocati masare gũirã Jesure ñiabisijarã ãna. Ito bajicõri itijũna wacoayijarã ãna ãja.

Ʋjarãre mani waja ruyurioja ñaro bajiroti waja yija quena, Jesús ã yire gaye

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

13 Fariseo gaye tũoĩarã, Herodes ã baba mesa cuni ejayijarã ãna Jesús tũjũ. ãna Ʋjarã rotija tũocõri, Jesús tũ wayijarã ãna. “Jesús ã cãdi masibeja, ãre oca meni masirã yirãji mani”, yi tũoĩacõri ã tũ ejayijarã ãna. 14 ã tũ ejacõri ado bajiro yiyijarã ãna:

—Tũoya Riasogũ mũ. Riojo gotigũ ña mũ. Masa mũre busituja guijobea mũre. “Masa jeyaro coro bajiroti ñama”, yi tũoĩa mũ. Dios ã gotirisere riojo riasogũ ña mũ. Riojo gotigũ mũ ñajare mũre seniĩa gũa: “¿Roma cũto gagũ Ʋjũre ã rotiado bajiroti ãre

gua waja yija quenati? ¿Íre gua waja yibeja cuni quenatite?” yi seniñayijarã ñna Jesure.

15 Ñna tũoñarise masiyijũ Jesús. Ito bajiri ado bajiro ñnare cũdiyijũ ñ:

—¿No yija yũre rũo ãmoati mũa? Niyeru cuji yũre ãmi ñsitẽña. Tirocũ ya yũ, yiyijũ Jesús ñnare.

16 Ito ñ yija tũocõri, niyeru cuji ñre ãmi ñsiyijarã ñna. Ito cujire ticõri ado bajiro ñnare seniñayijũ Jesús:

—¿Ñimũ ya rio ñnati mũa tija? Ito yicõri, ¿ñimũ wame ucare wãñnati ado? yiyijũ Jesús ñnare.

Ito yija ado bajiro Jesure cũdiyijarã ñna:

—Ujũ César ya rio bajiro baja, yiyijarã ñna Jesure.

17 Ñna ito yija tũocõri, ado bajiro cũdiyijũ Jesús:

—César ye iti ñajama ñre ñsija quena. Ito yicõri Dios ye iti ñaja cuni ñre ñsija quena, yiyijũ Jesús ñnare. Ito bajiro Jesús ñ yija tũo ñcayijarã ñna.

¿Godacõri tũdi caticoarã yirãjida masa? yi Jesure ñna seniñare gaye

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

18 Ito yija saduceo gaye tũoñarã coriarã Jesure tirona ejayijarã ñna. “Masa ñna godaja tũdi catire ma”, yi tũoñarã ñayijarã saduceo gaye tũoñarã. Ito bajiri Jesure seniñarona ejayijarã ñna ñ tũ:

19 —Tũoya Riasogũ mũ. Ado bajiro manire ucañi Moisés ñayoru: “Rĩjoru ñnasogũ rĩa macuti ñ mano-jore ñ godagoja ñ ocabaji manojo cuti wasoaja quena. Ito bajiro yiguti ñ rĩjoru ñabojarũre rĩa cuti ñsigũ yiguĩji”, yi ucañi Moisés ñayoru, yiyijarã ñna Jesure. 20 Ito bajiri mũcana gaje oca goti remoyijarã ñna Jesure:

—Jane mejeju sīgũ ñayiju. Co ãmojeno ñnarã ocabajirã cãtiyijũ ñ. Cajero manojo cãtisũoyijũ ñnasogũ.

Rĩa macuti ï manojore godagocoayijũ ï. ²¹ Ito bajiri manujũ godagorore manojõ cutiyijũ ï bero gagũ mũcana. Ito yicõri ï cuni rĩa macuti cõcoayijũ. Ito bajiri ï bero gagũ iso rãcati manojõ cutiyijũ mũcana. ²² Ito bajiroti ñasũogũ ñajacũ ï ocabaji mesa ñna jeyaro isore manojõ cutibojayijarã ñna. Iso rãca rĩa cutimena riti goda jedicoayijarã ñna. Ñna goda jedija berojũ godayijõ ñna manojõ ñabojaro ñja. ²³ “Masa ñna godaja mũcana tũdi catirã yirãji”, ya mũ. Riti mũ gotija, ¿ñimũ rãca manujũ cutigo yigõjida iso mũcana tũdi caticõri? Ñna jeyaro manojõ ñañi iso, yiyijarã saduceo gaye tũõiarã Jesure.

²⁴ Ito ñna yija tũocõri, ado bajiro cũdiyijũ Jesús:

—Dios oca tutire masibea mũa. Ñ masirisere cuni masibea mũa. Ito bajiri masibiticõri, wisa mũa. ²⁵ Tũdi catirã yirãji masa Dios tũ cati ñarona. Itojũ manojõ cutimenaji masa. Ñmacũjũ Dios ñaro gãna ángel mesa robo bajirã ñarã yirãji masa, yiyijũ Jesús ñnare.

²⁶ Ito yija gaje goti remoyijũ Jesús ñnare: “God-abojarãti mũcana tũdi catirã yirãji masa. ¿Moisés ñayorũ ï ucare tiĩabeati mũa? Yucũ ãjuricũ watojũ Dios ï bũsire ruyuyijũ Moisésre. Ado bajiro Moisésre bũsiyijũ Dios: ‘Abraham ñayorũ yũre rãcũbũogũ yami. Isaac ñayorũ ito yicõri Jacob ñayorũ cuni yũre rãcũbũorã yama ñna’, yiyijũ Dios Moisés ñayorũre. ²⁷ Ñna udiarã yũre rãcũbũorã yama’, Dios ï yija, catiri seyoama ñna. Dios tũjũ ñarãji ñna. Godarã meje ñama ñna. Bũto tũõia wisa mũa”, yiyijũ Jesús saduceo gaye tũõiarãre.

*Dios ï rotirise ñasarise gaye**(Mt 22.34-40)*

²⁸ Judio masa rotirise riasori masu Jesús rãca ñna busiroca tuo ñayiju ï. Ito bajiri, “Queno cadiami Jesús”, yi tuo ñayiju ï. Ito bajiri Jesús tujua wayiju ï ñja ñre seniñaroc:

—¿Disejua ñati Dios rotirise ñasarise? yi seniñayiju ï Jesure.

²⁹ Ito yija ado bajiro cadiyiju Jesús ñre:

—Dios ï rotirise ñasarise ado bajiro gotia: “Tuo ya Israel sita gãna mua. Dios sīgūti ñami mani Ŭju. ³⁰ Dios mani Ŭjure buto mani maija quena. Mani ya usijuna, mani tuoñarisena, ito yicōri mani sēorisena cuni Diore buto mani maija quena”, yi gotia Dios ï rotirise ñasarise. ³¹ Iti bero gaye ito bajiroti gotia: “Manimasiti mani mairo bajiroti gājerāre cuni maija quena”. Disejua gaje Dios ï rotirise rētoro ñasarise manoja, yiyiju Jesús judio masa rotirise riasori masure.

³² Ito yija ado bajiro yiyiju judio masa rotirise riasori masu Jesure:

—Queno ya riasogu mu. Ri ya mu. Dios sīgūti ñami. Nijua gāji mami. Ito mu yirise riti ña.

³³ Mani Diore maija quena. Mani ya usijuna, mani tuoñarisena ito yicōri mani sēorisena cuni Diore maija quena. Manimasiti mani mairo bajiroti gājerāre cuni maija quena. Diore mani maija, masare cuni mani maija, iti ña ñasarise. Diore waibucurã soe ñsiado rēto busaro quena ñaroja Diore ito yicōri masare cuni mani maija, yiyiju judio masa rotirise riasori masu Jesure.

³⁴ ï queno cadija tuocōri, ado bajiro yiyiju Jesús ñre:

—Y_u tija jabeto r_uya, “Y_u U_{ju} ñami Dios”, m_u yi t_uoñaroto, yiyij_u Jesús ñre.

Ito bajiro Jesús ñ yija t_uocõri, sīgūj_ua seniña remo yibisijarã ñja. “Mani rētoro masigū ñaguñji Jesús”, yi t_uoñayijarã ñna. Ito bajiri ñre seniña remobisijarã ñja.

¿Ñim_u janami ñayijari Cristo m_ua tija? yi Jesús ñ seniñare gaye

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Co r_um_u Dios ya wij_u masare riaso ñagū ado bajiro seniñayij_u Jesús ñnare:

—“David ñayor_u janerãbatia janami ñaguñji Cristo”, yicã Dios ñ rotirise riasori masa. ¿No yija itire yicati ñna? ³⁶ Jane mejej_u Espíritu Santo ñ ejab_uarisena ado bajiro ucañi David ñayor_u:

Cristo, Dios cõar_u y_u U_{ju} ñami ñ. ñicuj_u y_u ñabojarocati y_u U_{ju} ñami Cristo, yi ucañi David ñayor_u. Gaje uca remoñi David: Y_u U_{ju} Cristore ado bajiro gotiñi Dios: “Y_u ya ri-
ojocad_uja rujiya. M_u wajanare m_u rotiroca yig_u yig_uja y_u”, yini Dios y_u U_{ju}are, yi ucayoñi David.

³⁷ ¿No yija, “Y_u U_{ju} ñami Cristo”, yiyijari David ñayor_u? Cristo David janerãbatia janami ñacõri, ¿no bajiro David u_{ju} bajiyijari Cristo? David ñayor_u janerãbatia janami ñaja, “Y_u U_{ju}”, yibiti-
bor_u David, yiyij_u Jesús ñnare.

Jesús queno busija t_uocõri, wan_u quenayijarã masa.

“Seti ña m_uare”, fariseo gaye t_uoñarãre Jesús ñ yire gaye

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Masare ado bajiro riasoyij_u Jesús:

—Judio masa rotirise riasori masa robo m̄ua yibe yirona queno t̄oĩañã m̄ua. Tite. Ado bajiro yama ñã. Yutabujuri quenarise yoarise sãñacõri masa ñã tiro riojo wa ucu ãmorãji ñã. Ito yicõri cuto gudareco gãjire ñã canam̄oja, r̄uc̄ub̄uore rãca seniĩare ãmorãji ñã. ³⁹ Minijuara wij̄m̄ sãjacõri r̄uc̄ub̄uora cumuro riti ruji ãmorãji ñã. Ito yicõri basari r̄m̄m̄ c̄ni ñasari masa t̄a riti ba ruji ãmorãji ñã. ⁴⁰ Man̄uj̄m̄ godagoana romiare c̄ni ñã ya wiri ãmarãji ñã. Ito yicõri masa ñã tiro riojo yoari Diore busirãji ñã. “Queno yirã ñãma ñã”, masa yi t̄oĩajaro yirona yoari Diore busirãji ñã. Ito bajiro ñã yija quenabetoja. Ito bajiri ñeñaro ñã yirise waja, waja yirã buto busa quenabeto t̄õb̄uj̄arã yirãji ñã. Ñã robo m̄ua yibe yirona queno t̄oĩañã m̄ua, yiyij̄m̄ Jesús masare.

Wajeago bojoro b̄ujago Diore niyeru iso ñsire gaye (Lc 21.1-4)

⁴¹ Co r̄m̄m̄ Dios ya wi sãjacõri niyeru c̄ra jedo t̄a rujiyij̄m̄ Jesús. Iti jedoj̄m̄ masa ñã niyeru Diore c̄ ñsija tiyij̄m̄ Jesús. Gajeoni jairã jaje niyeru Diore c̄ ñsiyij̄arã iti jedoj̄m̄. ⁴² Ito yija bojoro b̄ujago ejayijo. Man̄uj̄m̄ godagoro ñayijo iso. J̄ua cuji niyeru kujiri sãyijo iso. Cobre ñayij̄m̄ iti kujiri. Jabetacã waja cutirise ñayij̄m̄ iso sãrise. ⁴³ Ito yija ñã rãca riasotiri masare jimioyij̄m̄ Jesús:

—Riti m̄uare gotia ȳ. Adio bojoro b̄ujago ñabojagoti queno Diore ñsimo iso. Gajeoni jairã r̄eto busaro ñsimo iso. ⁴⁴ Gajeoni jairãre jaje ñã niyeru. Ñã ñsibojarocati jairo r̄uya ñãre maji. Isoama bojoro b̄ujago ñabojagoti ñsi jeomo iso. Iso bare waja yiroti Diore ñsi jeocõmo iso, yiyij̄m̄ Jesús ñã rãca riasotirãre.

13

Dios ya wi òjea bate godaro yiroja, Jesús ï yire gaye

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Dios ya wijɛ ñarɛ Jesús ï budirocati ado bajiro yiyijɛ ï rāca riasotigɛ:

—Tiya Riasogɛ mɛ. Quenari wi ña iti wi. Gāta quenarisena queno wi meniñi ñna, yiyijɛ ï Jesure.

² Ito ï yija tɔocōri, ado bajiro cɔdiyijɛ Jesús ïre:

—Iti wire queno tiya mɛ. Jana batecōrā yirāji masa iti wire. Ito yicōri ñajediro gūtagārire rea baterā yirāji masa. Ito bajiri adi wi gaye gūtagā gajega joe jesabeto yiroja. Ñarocōti godacoaro yiroja, yiyijɛ Jesús ïre.

Adi ɛmɛari jediroto riojɛa ado bajiro rētarō yiroja, Jesús ï yire gaye

(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Ito yija bero Olivos wame cɔtiri tɔria majacōri rujijijɛ Jesús. Iti tɔria riojo sōjɛ bɔsa ñayijɛ Dios ya wi. Jesure ricati oca seniñarona ï tɛ eja rŭgŭyijarā Pedro, Santiago, Juan, ito yicōri Andrés cɔni:

⁴ —¿Nocāta rētarō yirojada mɛ yirise? ¿No bajiro ti masirā yirājida gɛa? Mɛ yirise rētaroto riojɛa, ¿ñere tisuorā yirājida gɛa? yiyijarā ñna Jesure.

⁵ ñna ito yija tɔocōri, ado bajiro gotiyijɛ Jesús ñnare:

—Queno tɔoñaña gājerā mɛare rɔobe yirona.

⁶ “Dios ï cūana ña gɛa”, yi rɔorā yirāji ñna mɛare. Ito bajiroti masa jājarāre rɔorā yirāji ñna.

⁷ 'Masa gāmeri jarise ocare mɛa tɔoja, gūibeja. Ito yicōri masa gāmeri sñarise ocare mɛa tɔoja cɔni, gūibeja. Ito bajiroti rētarō yiroja. Ito bajibojarocati

susari rumu meje ñaroja maji. Jaje ñeñarise rētarō yiroja susari rumu ejaroto riojua. ⁸ Co butu gāna gāmeri sīarā yirāji gaje butu gāna rāca. Ito yicōri co sita gāna gāmeri sīarā yirāji gaje sita gāna rāca. Co cuto ruyabeto sita uero yiroja. Ito yicōri bare jediro yiroja. Ito bajiri ñiocōrā yirāji masa. Quenabeto tōbujasuroā yirāji ñna. Ito bajibojarocati buto busa rētarō yiroja maji.

⁹ 'Queno masima gājerā muare ñiame yirona. Muare ñiacōri ñasari masa tu āmi warā yirāji ñna. Ito yicōri minijuara wiju muare bajarā yirāji ñna. Yure tuorūnurā mua ñajare ujarā riojo muare jidi rūgōrā yirāji. ñna tiro riojo, "Jesure tuorūnurā ña gūa", yirā yirāji mua. ¹⁰ Susari rumu riojua Dios oca quenarisere masa jeyaro masi jedirā yirāji ñja. ¹¹ Muare ñiacōri ujarā riojo muare āmi cūrā yirāji ñna. Ito bajiro muare ñna yibojarocati güibeja. Ujarāre mua cadiroti buto tuoīa oca jaibeja. ñnare mua queno caditoni gotigu yiguñji Espiritu Santo. Mua meje busirā yirāji. Espiritu Santo muare quedi sājacōri busigu yiguñji ñ, yiyiju Jesús ñ rāca riasotirāre.

¹² Mucana ñnare gaje goti remoyiju Jesús:

—Sīgū rīa ñabojarāti ñna ñarāre sīa rotirā yirāji. Ito yicōri ñna jacu ñ rīare sīa rotigu yiguñji ñ. ñ rīa cuni ito bajiroti ñna jacure sīa rotirā yirāji. ¹³ Yure mua tuorūnūja ticōri, buto junisirā yirāji ñna. Ito bajibojarocati no yure tuorūnūgūreti masogū yiguñji Dios. ñre catitññare ñsigū yiguñji Dios, yiyiju Jesús ñnare.

¹⁴ 'Diore goti ñsiri masu ñayoru ñ ucagore ticōri queno tuoīañna mua: "Co rumu, rūmú buto buogu cūrā yirāji masa Dios ya wiju. Quenabetoja iti", yi ucañi Diore goti ñsiri masu. ñre mua tija ejori

rudi waja. Judea sitaj_u m_ua ñajama, gūtagūj_u rudi waja. ¹⁵ M_ua ya wi rijogodoj_u m_ua ñaja, gajeoni āmirā ruji wabeja. M_ua ruji waborij_u manoja m_uare. ¹⁶ Weseca moarā m_ua ñaja c_uni, yutabu-jure āmirā wij_u t_udi wabeja. M_ua t_udi waborij_u manoja m_uare. ¹⁷ Romia rīa sãñarā ĩna ñaja b_uto guijoro yiroja s_usari r_um_uri. Ūjurā r_ucorāre c_uni ito bajiroti guijoro yiroja. ¹⁸ S_usari r_um_u jueb_uc_u ñaroca iti rētame yirona Diore seniña m_ua. ¹⁹ S_usari r_um_uri rioj_ua ñeñaro tōb_ujarā yirāji masa. Dios adi macār_uc_uro ĩ rujeoja bero ĩna tōb_ujado rēto b_usaro tōb_ujarā yirāji masa ĩja. Ito bajiro m_ucana t_udi rētabeto yiroja ĩja. ²⁰ Yoari quenabiti r_um_uri iti ñaja sīg_u r_uyabeto goda jedirā yirāji masa. Ito bajibojarocati ĩ ñarā ĩ beseanare maicōri, yoari meje b_usati cūg_u yiguīji quenabiti r_um_uri.

²¹ Sīg_u ĩ m_uare gotija: “Tiya adoj_u ñami Cristo”, ĩ yija, t_uobeja ĩre. Gāji m_uare ĩ gotija, “Titēña ōj_u ñami, Dios ĩ cōar_u”, ĩ yija, c_udibeja ĩre c_uni. ²² R_uori masa jājarā wadirā yirāji. “Y_uti ña Cristo”, “Y_uti ña Diore goti ĩsiri mas_u”, yirā yirāji ĩna. Ito yicōri masare r_uo āmorā ĩna masiro bajiro guijoro tiyamani ĩnare ĩorā yirāji ĩna. Dios ĩ beseanare c_uni r_uo āmobjarā yirāji ĩna. ²³ Queno t_uoīa masiña m_ua. Iti rētaroto rioj_ua m_uare goticā y_u. Ito bajiri queno bajiya m_ua, yiyij_u Jesús ĩnare.

Y_u Masa Rījor_u t_udi ejag_u yig_uja, Jesús ĩ yire gaye (Mt 24.29-35,42,44; Lc 21.25-36)

²⁴ Quenabeto masa ĩna tōb_ujari r_um_uri bero ūmacañi ĩ busurise jediro yiroja. Ñami gag_u ito bajiroti bajig_u yiguīji. Ito bajiri busumenaji ĩna ĩja. ²⁵ Ñocōa c_uni n_ur_uorā yirāji. Ito yicōri quedirā

yirãji ñna. ²⁶ Ito baji ñaroca yu Masa Rĩjoru ñajare yure tirã yirãji masa. Ide bueri watoju bũto masirise rãca wadigu yigũja yu. Ito yicõri busurise rucogu wadigu yigũja yu. ²⁷ Ũmacũju Dios ĩ ñaro gãna ángel mesare cõagũ yigũja yu masare ñna ãmitoni. Ito bajiri macãrucũro ñarocõti bata warã yirãji ñna, Dios ĩ beseanare miojrona.

²⁸ 'Higuera wame cãtiricu ocare tũo masiña mũare yu gotija. Ito bajiri itigu jũ buja ticõri, "Jabeto rũya cũma ejaroto", yi masia mani. ²⁹ Ito bajiroti yu gotiado bajiroti iti rẽtasũoja ticõri, "Jabeto rũya Masa Rĩjoru ĩ tũdi wadiroto", yi masirã yirãji mũa. Sõju meje ñagũ yigũja yu. ³⁰ Riti mũare gotia yu. Adi rãmari gãna ñna goda jediroto rioju, yu bũsiro bajiroti rẽtaru yiroja. ³¹ Adi sita, macãrucũro cũni jedicoaro yiroja. Ito bajibojarocati yu ocama jedibetoja. Yu gotiado bajiroti rẽtaru yiroja.

³² 'No yicõri yu tũdi wadiri rãmũ masire ma masare. Ũmacũju gãna ángel mesa cũni masime-naji. Yu Dios Macũ ñabojaguti masibea yu cũni. Mani Jacũ Dios sĩgũti masiami yu tũdi wadiroti rãmũ.

³³ 'Ito bajiri queno tirũnũma mũa. Yu wadiri rãmũ mũa masibeja queno tirũnũma mũa. ³⁴ Mũare oca gotia yu. Queno tũoya. Wi mũju ñayiju sĩgũ. Wa ucugu warocu ĩ ya moari masare wi code rotiyiju ĩ. ĩ waroto riojuju ñna moaroti gotiyiju ñnare. Ito yicõri soje coderi masũre tirũnũ rotiyiju wi mũju. ³⁵ ĩ robo bajiro wacu yigũja yu cũni. Ito bajiri queno tirũnũña mũa. Yu wadiroti masibea mũa. Rãiocũro, ñami gũdareco, cara yujirocati,

busuri yu wadiroto masibeaa muu. ³⁶ Itocõti yu ejaja canibeja. Masimena bajiro bajibeja. ³⁷ Mhare yu gotirise masa jeyarore goti jeocõa yu. Queno tirũnuña muu, yiyiju Jesús ñare.

14

Jesure ñia ãmorã ñna cãñire gaye
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Juu ruuu ruuyayiju basa ñna menirotu. Naju wadarise uco wuoya mani bare basa ñayiju. Iti wame ñayiju Pascua. Iti ruuuri Jesure sãa ãmoyijarã paia ujarã, judio masa rotirise riasori masa cãni. Jesure ñia ãmorã, “¿No bajiro ñre oca meniruajati mani?” yi tuõlayijarã ñna. ² Ado bajiro yiyijarã coriarã:

—Pascua basa ñaroca Jesure mani ñiaja, masa junisinirã yirãji manire. Ito bajiri ñre ñiabitiruja mani Pascua basa iti ñaroca maji, yiyijarã ñna.

Romio Jesús ya rijogaju sutirise iso jiojeore gaye
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Betaniaju Jesús ñ ñna ucurocati Simón ruju cami cutigoru ya wiju ñayiju ñ. Ito ñna ba rujirocati romio ejayijo ñna tu. Gũta alabastro wame cutirisena ñna meniraga rucoyijo iso. Itigaju nardo úye jiocõri ãmi ejayijo iso. Queno suti quenarise ñayiju iti. Godana rujure turoti ñayiju nardo úye. Iti ñayiju buto waja rucarise. Itiga ãmumare wẽjeacõri Jesús ya rijoga joeju úye jio guyijo iso. ⁴ Ito bajiro iso yija ticõri, itiju ñarã coriarã junisiniyijarã:

—¿No yija úyere rocati cõati iso? ⁵ Iti úye trescientos waja cutibojabu. Iti waja niyeru bujacõri

bojoro bɔ̃jarãre ïsirɔ̃jaboyija isore, yiyijarã coriarã ïnamasiti tɔ̃õã bɔ̃sirã.

Ito bajiro tɔ̃õãcõri isore tudiyijarã ïna.

⁶ Ito ïna yija tɔ̃ocõri, ado bajiro yiyijɔ̃ Jesús ïnare:

—Isore tudibesa mɔ̃a. ¿No yija isore rãcɔ̃bɔ̃obeati mɔ̃a? Iso yirise quenasacõa yɔ̃re.

⁷ Mɔ̃a rãca riti ñatĩñarã yirãji bojoro bɔ̃jarã. Ito bajiri ïnare ejabɔ̃atĩñarã yirãji mɔ̃a. Yɔ̃ama mɔ̃a rãca ñatĩñabicɔ̃ yigɔ̃ja. Ito bajiri mɔ̃a rãca yɔ̃ ñaroca maji yɔ̃ɔ̃are ejabɔ̃aja quena. ⁸ Adio iso tɔ̃õãro bajiro queno yɔ̃re yimo iso. Yɔ̃ godaroto riojɔ̃a yɔ̃ ya rujɔ̃re áye queno sɔ̃ti quenarise tumo iso. ⁹ Riti mɔ̃are gotia yɔ̃. Dijɔ̃ Dios oca quenarise ïna riasoja yɔ̃re queno iso yigore gaye tɔ̃orã yirãji masa. Ito bajiri iso queno yirise tɔ̃õãcõri, isore ãcabojamenaji ïna, yiyijɔ̃ Jesús ïnare.

Jesure ïna ñiatoni Judas ï oca menire gaye

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Ito yija paia ɔ̃jarã rãca bɔ̃sirocɔ̃ wayijɔ̃ Judas Iscariote. Jesús rãca riasotirã jɔ̃a gɔ̃bojeno ñagũ ñayijɔ̃ ï. Jesure ñiatoni paia ɔ̃jarãre gotiyijɔ̃ ï. ¹¹ ï gotija tɔ̃ocõri, wanɔ̃yijarã ïna:

—Niyeru mɔ̃re ïsiana gɔ̃a, yiyijarã ïna Judasre.

Ito bajiri, “Jesure ïna ñia masitoni, ¿no bajiro ïnare ïorɔ̃jati yɔ̃?” yi tɔ̃õãsɔ̃oyijɔ̃ Judas.

Jesús ï basɔ̃sare gaye

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹² Naju wadarise ɔ̃cɔ̃ wɔ̃oya mani bare basa ejayijɔ̃, Pascua basa ñasɔ̃ori rɔ̃mɔ̃. Oveja macɔ̃ Diore soe ïsiri rɔ̃mɔ̃ ñayijɔ̃ iti rɔ̃mɔ̃. Iti rɔ̃mɔ̃ti Jesús rãca riasotiri masa ado bajiro seniñayijarã ïre:

—¿Noj_u g_{ua} ware ãmoati m_u, bare meni yurã Pascua basa baroti? yiyijarã ñna Jesure.

¹³ Ito yija j_uarã ñ rãca riasotirãre goti ñucayij_u Jesús:

—C_uto wasa. Itoj_u ãmug_u ide g_oñarad_una ide g_oñag_ure ti b_ujarã yirãji m_ua. Ñre S_uya waja. ¹⁴ S_uya sãjac_ori wi _uj_ure seniñama: “Manire riasog_u ado bajiro yimi: ‘¿Noj_u ñati y_u rãca riasotirã rãca Pascua basa menirã g_{ua} baroti s_oa?’ yimi mani _uj_u g_uare”, yiba m_ua, yiyij_u Jesús ñnare. ¹⁵ Ito bajiro m_ua yija t_uoc_ori, co sãnim_u weca ñari s_oa jajo s_oa m_uare gotig_u yiguñji. Ñna quenocãra s_oa ñaroja. Ito bajiri iti s_oaj_u bare menima mani baroti, yiyij_u Jesús ñna j_uarãre.

¹⁶ Ito ñ yija t_uoc_ori, ñna j_uarã wayijarã. Wac_ori c_utoj_u ejayijarã. Itoj_u Jesús ñ gotiado bajiroti ti ejayijarã ñna. Itoj_u Pascua bare meniyijarã ñna ñja.

¹⁷ Iti rãios_uorij_u ejayij_u Jesús ñ rãca riasotirã rãca. J_ua g_ubojeno ñayijarã ñna. ¹⁸ Ñna baroca ado bajiro gotiyij_u Jesús ñnare:

—Riti m_uare gotia y_u. Mani wato s_ig_u ñami y_u rãca bag_u. Y_ure ñiajaro yiroc_u gãjerãre gotig_u yiguñji ñ, yiyij_u Jesús ñnare.

¹⁹ Ito bajiro ñ yija t_uoc_ori, b_uto bojori b_ujayijarã ñna. Ito yic_ori ñnac_oti Jesure ado bajiro seniñas_uoyijarã:

—¿Y_uj_ua ñati? yi jedi wayijarã ñna.

²⁰ Ito yija Jesús c_udiyij_u ñnare:

—J_ua g_ubojeno ñag_u y_u ya t_eroti y_u rãca najuro weo bag_u ñami ñ. ²¹ Dios oca tuti iti gotiro bajiroti r_etar_o yiroja y_ure. Y_u ña Masa R_ijor_u. Y_ure ñiac_ori s_iarã yirãji masa. Ñni, gãjerã y_ure ñiajaro yiroc_u

gotigɯ, bujato bujagɯ yiguŋji. Ito bajiri ĩ rujeabeja quenaboyija ĩre, yiyijɯ Jesús ĩnare.

²² ĩna baroca riti ĩ ya āmojɯ najuro āmi rucoyijɯ Jesús. “Queno ya Dios mɯ”, yiyijɯ Jesús. Najuro igata batocōri ĩsiyijɯ ĩnare. Ito yicōri ado bajiro ĩnare gotiyijɯ Jesús:

—Īmo baya. Adi ña yɯ ya rujɯ robo bajiro bajirise.

²³ Ito yija Jesús ĩ ya āmona rujatēro āmiyijɯ. Iti tēro rucoçōri, “Queno ya Dios mɯ”, yiyijɯ ĩ. Ito bajiro yicōri ĩnare ĩsi ñucayijɯ Jesús. Ito bajiri ĩna ñarocōti idi jediyijarã. ²⁴ Ito yicōri ado bajiro ĩnare gotiyijɯ Jesús:

—Adi ña yɯ ya rí robo bajiro bajirise. Yɯ ya rí iti budija jājarã masa ñeñaro ĩna yirisere coero yiroja. Yɯ ya rí yure iti budija ticōri, “Dios ĩgotiado bajiroti yami ĩ”, yi masirã yirãji masa. ²⁵ Riti mɯare gotia yɯ, juaji uyé ide idibicɯja yɯ maji. Dios ĩrotirojɯ ejacōri gajero bajirise idigɯ yigɯja yɯ mɯcana, yiyijɯ Jesús ĩnare.

“ Jesure masibea yɯ’, yigɯ yigɯja mɯ”, Pedrore Jesús ĩyire gaye

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Ito yija Diore basa tīocōri Olivos wame çutiri tɯriajɯ wayijarã ĩna. ²⁷ Ito ĩna waroca ado bajiro yiyijɯ Jesús ĩnare:

—Yure tɯorãnurã ñabojarãti tɯoĩa jidicãrã yirãji mɯa. Ito bajiri yure jidicãcōri watorã yirãji mɯa ñarocōti, yiyijɯ Jesús. Ito bajiroti gotia Dios oca tuti çani. Tite mɯa: “Oveja coderi masure sīagū yigɯja yɯ. Ito bajiri ĩ ya oveja rudi batecoarã yirãji”, yi gotiami Dios ĩ oca tutina. ²⁸ Yure ĩna ñiaja ticōri, rudi batecoarã yirãji mɯa. Ito bajibojarocati yure

ĩna sĩaja bero m̄cana t̄di catigu yiguj̄a ȳ. T̄di caticõri m̄na rioj̄na b̄sa Galilea sitaj̄m wac̄u yiguj̄a ȳ, yiyij̄m Jesús ĩnare.

²⁹ Ito ĩ yija t̄ocõri, ado bajiro yiyij̄m Pedro:

–Ĩnama m̄re jidicãrã yirãji. Ȳama bajibicuj̄a, yiyij̄m Pedro Jesure.

³⁰ Ito ĩ yija t̄ocõri, ado bajiro c̄diyij̄m Jesús ĩre:

–Riti m̄re gotia ȳ. Adi ñamiti cara j̄aj̄i yujiroto rioj̄na udīaji, “Jesure masibea ȳ”, yiḡu yiguj̄a m̄, yiyij̄m Jesús Pedrore.

³¹ Ito ĩ yija t̄ocõri, ado bajiro yiyij̄m Pedro:

–Meje, “Jesure masibea ȳ”, yibicuj̄a ȳ. Ȳure ĩna sĩa ãmoja c̄ni, “Jesure masibea ȳ”, yibicuj̄a ȳ, yiyij̄m Pedro Jesure.

Pedro ĩ yiro bajiro riti yi jediyij̄arã ĩna.

Getsemaní wame c̄tiri wesej̄m Jesús ĩ Diore r̄c̄b̄ore gaye

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Ito yija Getsemaní wame c̄tiri wesej̄m wayij̄arã ĩna. Itoj̄m ejacõri ĩ r̄ca riasotirãre ado bajiro gotiyij̄m Jesús:

–Õ Diore b̄siḡu ȳ waroca riti, ado rujiya maji, yiyij̄m Jesús ĩnare.

³³ Ito bajiri udīarãre ãmi wayij̄m Jesús. Pedro, Santiago ito yicõri Juanre c̄ni ãmi wayij̄m ĩ. ĩna waroca riti b̄to t̄oĩa bojori b̄jas̄oyij̄m ĩ. ³⁴ Ito bajiri ado bajiro yiyij̄m Jesús ĩnare:

–Ȳm ya usij̄m b̄to t̄oĩa bojori b̄ja ȳ. Ito bajiri goda wac̄u ya ȳ ȳīado baja ȳre ȳ ya usij̄m. Ado tujaya m̄na maji. Canimenati ȳre bocati ñama m̄na, yiyij̄m Jesús ĩna udīarãre.

³⁵ Ito yicōri ĩna riojua sōjua busacã wayijua Jesús. Ito wacōri ĩ ya rio sitajua muqueacōri Diore busi ñayijua ĩ. Quenabeto junirise ĩre rētabititoni Diore seniijua Jesús. ³⁶ Diore busigua ado bajiro yiyijua Jesús:

—Cuna, ñejua ma yi masibiti manoja. Ito bajiri ya tōbujabe yiroca, ma yure ejabuaare āmoa ya. Ito bajibojarocati ya āmoro bajiro meje ma yija quena. Ma āmoro bajirojua ma yija quena, yiyijua Jesús Diore.

³⁷ Diore busi tīocōri tūdi wayijua Jesús ĩna udiarã tujua. ĩna caniroca ejayijua Jesús. Ito ĩna bajija ticōri, ado bajiro yiyijua Jesús Pedrose:

—Simón, ¿canigū yati ma? Coji cōrecō, ¿tirānua sēobeati ma? ³⁸ Canibesa. Queno ti ñaña ma. Ito yicōri Diore seniña, ma ñeñaro yibe yirona. Ma ya usijua ma queno tūoñarã ñabojarāti, ma ya rujua queno yi masibea ma, yiyijua Jesús Pedro mesare.

³⁹ Ito yija Diore busiroca wayijua Jesús macana. ĩ senisuoado bajiroti gotiyijua Jesús Diore macana.

⁴⁰ Diore busi tīocōri tūdi wayijua Jesús ĩna tujua macana. ĩnare wujo buto jeobujare canicoayijarã ĩna. Ito bajiri ĩna caniroca ti bujayijua Jesús ĩnare. Yujicōri buto Jesure bojo tiyijarã ĩna. Ito bajiri ĩre cūdi masibisijarã ĩna. ⁴¹ Juaji Diore busicōri macana Diore busigua wayijua Jesús. Ito yija bero tūdi wayijua ĩna ta macana:

—¿Cani tujarã yati ma maji? Itocō caniña ma. Yure ĩna ñiaroti gumu ejacoaju ĩja. Yu ña Masa Rījoru. Ñeñara masa yure ñiajaro yiroca gotiri masu ejacoami ĩja. ⁴² Ita. Wumña. Wato. Gājerã yure

ñiatoni gotiri masu ejacoami, yiyiju Jesús ï rãca riasotirãre.

Jesure ñna ñiare gaye

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Jesús ï busiroca riti ejayiju Judas. Jesús rãca riasotigu ñayiju Judas, ja gubojeno ñagũ. Judas rãca masa jãjarã wadiyijarã. Sarera jã rucocõri, yucu rucocõri wadiyijarã ñna. Ñnare cõayijarã paia ujarã, judio masa rotirise riasori masa, ito yicõri bucũrã cuni. ⁴⁴ Judas Jesure ñna ñiarotire gotiyiju ñnare:

—Ado bajiro Jesure ñogũ yigũja yu mũare. Recoti yu usugu ï ñagũ yiguñji. Ñre yu ñoja bero queno ñiama mũa, mũare ï rudibe yirona, yiyiju Judas.

⁴⁵ Ito ejacõri Jesús tu eja rũgũyiju Judas. Ito yicõri Jesure ado bajiro yiyiju ï:

—¿Ñnati yũre Riasogu mũ? yi ejayiju Judas.

Ito yicõri Jesure usuyiju ï. ⁴⁶ Ito ï yija ticõri, ñna ya ãmona Jesure ãmi wayijarã ñna, ï rudibe yirona.

⁴⁷ Ito tu rũgõgũ ï ya sarera jã tũawea ãmiyiju. Ito yicõri paia ujure moa ñsiri masure ï ya gãmoru jatayiju ï. ⁴⁸ Ito bajiro ï yija ticõri, ado bajiro yiyiju Jesús masare:

—¿Sarera jã rucocõri, yucu rucocõri yũre ñiarã wadiri mũa? ¿Yu riniri masu meje ñabojarocati, “Riniri masu ñaguñji”, yirona yũre ñiarã wadiri mũa? ⁴⁹ Co rũmu ruyabeto Dios ya wiju mũa wato ñasotibu yu, mũare riasogu. Ito yu ñabojarocati yũre ñiabiticu mũa maji. Mũa yũre ñiaja, Dios oca tuti gotiado bajiro rãta yũre, yiyiju Jesús ñnare.

⁵⁰ Ito yija Jesure ñna ñiaja ticõri, ï rãca riasotiri masa ñarocõti rudi batecoayijarã ñna ñja.

⁵¹ Sîgũ mamũ ĩna Jesure ãmi warocati sũya wayijũ ĩnare. Saya jãina riti gũmayijũ ĩ. Ito ĩ ñaroca ĩre ñiabojoyijarã itijũ ñarã. ⁵² Ito bajibojarocati saya jidi queocõri ñe macuti ũmaquedi wayijũ ĩ.

Ɖjarã ñasarã, “Seti ña mure”, Jesure ĩna yire gaye (Mt 26.57-68; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

⁵³ Ito yija paia ɯjũ ñasagũ ya wijũ Jesure ãmi wayijarã ĩna. Ito bajiro yicõri minijuayijarã paia ɯjarã ñarocõti. Judio masa rotirise riasori masa, bũcũrã cũni minijuayijarã ĩna. ⁵⁴ Pedro sõjũ bũsajũ sũyayijũ ĩnare gũigũ. Paia ɯjũ ñasagũ ya wi ñari tũcũro ejayijũ ĩ. Itojũ ejacõri tujacoayijũ Pedro ĩja Dios ya wi coderi masa rãca. Ito yicõri ĩna rãca jea sumayijũ ĩ.

⁵⁵ Ito bero paia ɯjarã ito yicõri ɯjarã ñasarã cũni Jesure sĩa ãmoyijarã ĩna. Ito bajiri, “Ado bajiro ñeñaro yami Jesús”, yi rũo gotironare ãmabojoyijarã ĩna. No yi bũja masibisijarã ĩna. ⁵⁶ “Adi seti ña Jesure”, jãjarã ĩna yi rũobojarocati sîgũ tũoĩaro bajiro meje tũoĩa bũsiyijarã ĩna. ⁵⁷ Coriarã wũmũ rũgõcõri bũsi tudiyijarã Jesure:

⁵⁸ —Ĩ bũsija tũobũ gũa: “Dios ya wi masa menira wi jana batecõcũja yũ. Ito bajibojarocati ɯdia rũmũ beroti mũcana iti wire jõrojocũja yũ, masa menire gaye meje”, yimi Jesús, yiyijarã ĩna.

⁵⁹ Ito bajibojarãti sîgũre bajiro meje tũoĩayijarã ĩna.

⁶⁰ Ito yija paia ɯjũ wũmũ rũgũyijũ ĩna wato. Ito yicõri Jesure seniĩayijũ ĩ:

—¿Cũdibeati mũ? ¿Ñeõnire mure bũsituati ĩna? yiyijũ paia ɯjũ Jesure.

61 Ito bajiro ï yibojarocati itire cdibisij Jesús. Cdibicti tujayij ï. Ito bajiri mcana tdi seniayij paia j ïre:

—¿Mti ñati Cristo, Dios Mac? yiyij ï Jesure.

62 Ito ï yija tocri, ïre cdiyij Jesús ïja:

—Au, ïti ña y, yiyij Jesús. Y ña Masa Rïjor. Ija Dios rca ï ya riojocadja y rujija tir yirji ma. Y Jac Dios rca macj ide bueri rca ga ruji wadija tir yirji ma, yiyij Jesús ïnare.

63 Jesús ito ï yija tocri, ïmasiti ï ya yutabuju ñigyij paia j. ï junisinirisere ïoroc ito bajiro yiyij ï. Ito yicri ado bajiro yiyij ï:

—Gjer Jesure tore to mobe y ïja. 64 Ma cni tob Diore Jesús ñeñaro ï yirise. Ito bajiri, ¿no bajiro ãmoati ma? yiyij paia j masare.

Ito bajiro ï yija tocri: “ïre sïarja mani”, yi jediyijar masa.

65 Ito yija coriar Jesure go ide eobate guyijarã ïna. Ito yicri Jesús ya cajea moabiacri ïre jayijarã ïna. ïre jacri ado bajiro seniayijar ïna:

—¿Ñim mre jari? Recoti m to masijama, “ï yre jami”, yig yigja m, yi ajeyijarã ïna Jesure.

Dios ya wi coderi masa cni ï ya rioj jayijarã ïna.

Jesure masibe y, Pedro ïyire gaye

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-29)

66 Ito ïna yiroca iti wi t ñari tcroju ñayij Pedro. Ito ï ñaroca paia jre moa ïsiri maso ejayijo ï t.

67 Pedro jeame t ï rujija ticri, ïre ti rgcoayijo iso. Ito bajiri ado bajiro yiyijo iso ïre:

—M cni Jesús Nazaret gag rca wa ucuyija m, yiyijo iso Pedrore.

68 Iso ito yija tocri, ado bajiro cdiyij ï:

—Jesús rāca wa ucubiticu yu. Īre masibea yu. Mu busirisere tuo masibea yu, yiyiju Pedro isore.

Ito yicōri sājasuora soje tujua budi wayiju ĩ. Ito ĩ bajiroca riti cara yuyiyiju. ⁶⁹ Paia ujure moa ĩsiri maso mucana Pedrore ti bujacōri ado bajiro yiyijo itiju ñarāre:

—Āni ñami Jesús rāca riasotiri masu, yiyiju iso.

⁷⁰ Iso ito yija tuocōri: “Īre masibea yu”, yiyiju Pedro mucana. Ito yija itiju ñari masa ado bajiro yiyijarā Pedrore:

—Muti ña ĩna rāca gagu. Mu ña Galilea gagu. ĩna bajiroti busia mu cuni, yiyijarā ĩna ĩre.

⁷¹ Ito yija ado bajiro cudiyiju Pedro:

—Jesure masibesacōa yu. Buguti yu yija yu ñeñaro tōbaroca yijaro Dios, yiyiju ĩ. Ito mua busigure masibea yu, yiyiju Pedro.

⁷² Ito ĩ yirocati mucana tūdi yuyiyiju cara. ĩ yujija tuocōri, Jesús ĩ gotire tuoña bujayiju Pedro: “Cara juaji ĩ yujiroto riojua udiaji, ‘Jesure masibea yu’, yigu yigujaja mu”, Jesús ĩ gotire tuoñacōri bato otiyiju Pedro.

15

Pilato tujū Jesure ĩna āmi ejare gaye (Mt 27.1-2,11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Iti bususuroca paia ujarā, bucurā cuni minijuayijarā. Ito yicōri judio masa rotirise riasori masa, ujarā ñasarā cuni ñajediro minijuayijarā. Minijuacōri Jesure āmo siacōri ĩre āmi wayijarā Pilato tujū. ² ĩ tu Jesure ĩna āmi ejaroca ado bajiro seniñayiju Pilato ĩre:

—¿Muti ñati judio masa ujū? yiyiju Pilato Jesure.

Ito ñ yija tɔocõri, ado bajiro cɔdiyijɔ Jesús ñre:

—Mɔ yiro roboti ña, yiyijɔ Jesús ñre.

³ Ito yija paia ɔjarã jaje oca meniyjarã Jesure.

⁴ Ito bajiri mɔcana tɔdi seniñayijɔ Pilato Jesure:

—¿Cɔdibesacõati mɔ? ¿Masibeati mɔ, jeyaro mure oca menirã yama ña? yiyijɔ Pilato ñre.

⁵ Ñ ito yibojarocati ñre cɔdibisijɔ Jesús. Ñ cɔdibeja ticõri, bɔto tɔoña ɔcayijɔ Pilato.

Jesure sñarɔja mani, ña yire gaye

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ Masa ña basa ñaroca riti ado bajiro yisotiyijɔ Pilato. Sñgũ tubiara wijɔ ñagũre masa ña bucõa rotija, ñre bucõayijɔ Pilato. ⁷ Ito bajiro ña yi ñari rumɔ tubiara wijɔ sñgũ ñayijɔ Barrabás wame cutigɔ. Masa sñagoana rãca tubiara wijɔ ñayijɔ Barrabás. Oca riawɔsacõri masa sñana ñayijarã Barrabás mesa. ⁸ Ito yija judio masa ejacõri Pilatore ado bajiro yiyijarã ña:

—Mɔ yisotiro bajiro, sñgũre mɔ bucõare ãmoa gɔa, yiyijarã ña ñre.

⁹ Ito yija Pilato cɔdiyijɔ ñnare:

—¿Ñimure yɔ bucõare ãmoati mɔa? ¿Judio masa ɔjɔre yɔ bucõare ãmoati mɔa? yiyijɔ Pilato.

¹⁰ Jesure riti masa jãjarã ña tɔo sɔyaja ticõri, bɔto junisiniyjarã paia ɔjarã. “Gɔajɔare riti ña tɔo sɔyaja quena”, yirona bɔto junisiniyjarã ña Jesure. Ito bajiri ñre ti terã Pilatore ñsiyijarã ña. Ito bajiro ña yija tɔo masicõyijɔ Pilato. ¹¹ Paia ɔjarã oca sãoro masare busiyijarã. Ito yicõri ado bajiro ñnare gotiyijarã: “Pilatore seniteña, Barrabásre ñ bucõatoni”, yiyijarã ña. ¹² Ito yija Pilato seniñayijɔ masare:

—¿Ñe yu yire ãmoati mua, “Judio masa uju ñami”, mua yigure? yiyiju Pilato masare.

¹³ Ito i yija tucõri, awasã cudiyjarã ina:

—Yucutẽoju ire jaju sãña, yiyijarã ina.

¹⁴ Ina ito yija tucõri:

—¿Ñe ñeñarise yicati ãni? yiyiju Pilato masare.

Ito bajiro i yija tucõri, mucana tãdi awasã cudiyjarã masa:

—Yucutẽoju ire jaju sãña, yiyijarã ina.

¹⁵ Ito yija masa rãca queno ña amogũ Barrabásre bucõacõyiju Pilato ñja. Ito yicõri, “Jesure bajeya mua”, yi rotiyiju i ya moari masare. Ina baje tioroca masare ñsiyiju Pilato, Jesure ina jaju sãtoni.

¹⁶ Ito bajiri surara ãmi wayijarã Jesure iti sita gagu uju ya wi totiju. Ito yicõri surara ujarã ñarocõti minijuayijarã iti wiju. ¹⁷ Iti wi totiju ñacõri Jesure saya sãa ñiro sãyijarã ina, uju i sãñaro bajiro. Ito yicõri jota bedo seara bedo ire jeoyijarã ire. ¹⁸ Ito yicõri ado bajiro Jesure tudi ajeyijarã ina:

—Judio masa uju ña mu. Gua bero catiba, yiyijarã ina Jesure.

¹⁹ Ito yicõri i ya rijogaju yucuna ire jayijarã. Ito yicõri ire go ide eobate guyijarã. I riojo rijomunigãna ñini rũjucõri ado bajiro ire aja tudiyijarã ina: “Mu ña uju ñasagu”, yi aja tudiyijarã ina Jesure. ²⁰ Ire aja tudi tucõri i ya yutabuju sũaro ruayijarã ina. Ruagocõri mucana i sãñasuoadoti tãdi sãyijarã ina mucana. Ito yicõri Jesure yucutẽoju jaju sãrona ire tãa wayijarã ina ñja.

*Yucutẽoju Jesure ina jaju sãare gaye
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)*

21 Jesure ñna tãa waroca ñna tã ejayijũ Simón wame cutigũ. Cirene cuto gagũ ñayijũ Ì. Alejandro, ito yicõri Rufo jacũ ñayijũ Ì. Jesús tã Simón Ì rëta waroca Ì ya yucutëore gaja rotiyijarã surara Ìre.

22 Ito yija Jesure ãmi wayijarã Gólgota wame cutiri tãriajũ. “Rijoga gõa”, yireoni ña iti Gólgota yire. 23 Itojũ ejacõri Jesure uyé ide, mirra uco wũsaro Ìre iobojayijarã ñna. Itire idibisijũ Jesús.

24 Ito yija Jesure yucutëojũ jaju wõyijarã ñna. Ì ya ãmo ito yicõri Ì ya gũbore cãni jajuyijarã come wacana. Jesús ya yutabujure ãmorã ado bajiro yiyijarã ñna: “Ñimũjũa Jesús ya yutabuju Ì bũjaja tiana mani”, yirona gũta ajerina rea ajeyijarã surara. Ito bajiro yi ajecõri, Ì ya yutabujuri gãmeri batoyijarã ñna Ìja.

25 Busuri bũsa nueve tujarocacõ Jesure jajuyijarã ñna. 26 Jesús ya rijoga weca cumu jãi ucara jãi wõyijarã ñna. “Ãni ñami judio masa ujũ”, yi ucare ñayijũ iti jãijũ. “Iti waja seti ña Ìre”, yireoni ñayijũ ito uca wõre. 27 Jesús rãca cocati jũarã riniri masare jajuyijarã ñna. Sīgũ Jesús ya riojocadũja ñayijũ, gãji Ì ya gãcodũjajũ. 28 Ito iti bajija Dios oca tuti iti gotiro bajiroti rëtacoayijũ: “Ñeñaro yirã rãca ñacõri, Ì cãni ñeñaro yigũ ñaguñji”, yirã yirãji masa, yi ucare ñayijũ Dios oca tutijũ.

29 Itijũ gãna Jesús tã rëta warãti Ìre aja tudiyijarã ñna:

—“Dios ya wire jana batecõcũja yũ. Ito yicõri udia rãmũ bero mũcana jõrojocũja yũ”, yibojacũ mũ, yiyijarã masa Jesure. 30 Mũmasiti masoña. Ito yicõri yucutëojũ wãñagũ ruji waya mũ, yiyijarã ñna Jesure, Ìre aja tudirã.

³¹ Paia ɯjarã, judio masa rotirise riasori masa cãni ito bajiroti aja tudiyijarã ñna Jesure:

—Gãjerãre masobojagati ñmasiti maso masibeami ñ, yiyijarã ñna. ³² Cristo, Israel sita gãna ɯju mu ñaja, ruji masigũ yiguja mu. Yucatẽojũ mu rujija ti ãmoa gũa. Mu rujija ticõri, “Cristo ña mu”, yiana gũa, yiyijarã ñna Jesure.

Jesús rãca cocati yucatẽojũ jaju ecoana cãni aja tudiyijarã ñre.

Jesús ñsi jedire gaye

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Ɔmũa gũdareco ñaroca macãrucũro ñarocõti rãitĩacoayijũ ñja. Yoari rãitĩayijũ iti. Ñamicajũa bũsa tres ñaroca itocõ busuyijũ mũcana. ³⁴ Itocõ tũjarocati bũto awasãyijũ Jesús ñ ocana:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? yiyijũ Jesús. “Dios yũ Jacũ, ¿no yija yũre wagoati mu?” yireoni ñayijũ iti ñ ocana.

³⁵ Coriarã ito ña coderã ñ awasãja tũocõri, ado bajiro yiyijarã ñna:

—Tũoya mu. Diore goti ñsiri masũ Elías wame cutigũre jigũ yirũ ñ, yiyijarã ñna.

³⁶ Ito yija sĩgũ ito ñagũ ãmaquedi wayijũ Jesús tũjũa. Ito yicõri ide udi ãmirisena ɯyé ide jiare weoyijũ. Ito yicõri ñre itojũ ñutubojayijũ yucugũna, Jesús ya rise tũjũ ñ mimitoni. Idibisijũ Jesús. Ito yija Jesure ado bajiro yiyijũ ñ:

—Yuya maji. Diore goti ñsiri masũ Elías mũre ñ rujioja tiana gũa, yiyijũ ñ Jesure.

³⁷ Ito ñ yija bero oca sũoro awasãyijũ Jesús. Ito awasãcõri ɯsi jedicoayijũ ñ ñja. ³⁸ Ñ ɯsi jedirocati Dios ya wi saya webũtiro, wi gũdareco yobiado

ũmacũjũana ñigã ruji wadicõri jacajũ ñigã ruji eja-coayijũ. ³⁹ Co ðjamocõ masacõ surara ujũ Jesús riojo ñagũ ĩ usi jedija ticõri, ado bajiro yiyijũ ĩ:

—Dios Macuguti ñabojañi ãni, yiyijũ surara ujũ.

⁴⁰ Sõjũ busa ti ñayijarã romia cuni, Jesús ĩ godaja. ĩna wato ñayijarã María Magdalena, María Santiago mesa jaco, ito yicõri Salomé wame cutigo cuni. Sõjũ busa ti ñayijarã ĩna. ⁴¹ Galilea wame cutiri cutojũ Jesús ĩ ña ucuroca ĩre ejabũagoana ñayijarã ĩna. Gãjerã romia Jerusalénjũ Jesure sũya ejagoana ĩ godaja ti ñayijarã ĩna cuni.

Jesure ĩna yujere gaye

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴² Ito yija judio masa moasusari rumũ rãiocoayijũ. Iti rumũ ñayijũ tujacãra rumũ riojũ ĩna queno yuri rumũ. ⁴³ Ito yiroca ejayijũ José Arimatea gagu. ĩ José ñayijũ ñasarã rãca ñagũ. Diore tũorũnrãre ĩ miojuroti rumũ bocati ñayijũ ĩ cuni. Ito yija oca sẽoro sãja wacõri Pilatore Jesús ya rujũre seniyijũ ĩ. ⁴⁴ Ito ĩ yija tũocõri, “Agũ, ¿no yija yoari mejeti usi jediati ĩ?” yĩ tũoĩayijũ Pilato. Ito bajiri surara ujũre jiyijũ Pilato: “¿Riti bajiati?” yirocũ. ⁴⁵ “Riti ña”, surara ujũ ĩ yija tũocõri, Jesús ya rujũre ãmi rotiyijũ ĩ Josere. ⁴⁶ Ito bajiro ĩ yija tũocõri, Jesús ya rujũre gũmarocũ saya coro waja yiyijũ José. Ito yicõri Jesús ya rujũre rujiogũ wayijũ ĩja. ĩre rujio tũocõri ĩre gũmayijũ José. Ito yicõri gãta totijũ masari cumajũ Jesús ya rujũre yujeyijũ José. Ito yicõri gãta jãĩ jaja jãina tubiayijũ masari cuma sojere. ⁴⁷ María Magdalena, María José jaco cuni tiyijarã Jesure ĩna yujerajũ.

16

Jesús ĩ t̃adi catire gaye
(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Tujacãra r̃um̃ rãiocũro ñaroca María Magdalena, María Santiago jaco ito yicõri Salomé wame c̃atigo c̃uni ĩna udiarã sutirise queno s̃ati quenarise waja gãmeyijarã ĩna Jesús ya rujure turona. ² Tujacãra r̃um̃ busuri j̃ij̃u wayijarã ĩna Jesús ya masari cumaj̃u. Ũmacañi joejearij̃u ejayijarã ĩna. ³ Ito yicõri ĩnamasiti busiyijarã:

—Jesús ya masiri cuma gãtagã tubiado, ¿Ñim̃u manire ãmigo ĩsigũ yiguĩjida? yi busi wayijarã ĩna.

⁴ Ito ejacõri ĩna tija gãtagã jajoca ĩna biabojaraga mañij̃u ĩja. Iti ñaraj̃u meje ñayij̃u itiga ĩja. ⁵ Gũtagã manija ticõri, sãjayijarã ĩna. Ito sãja wacõri ĩna ti ñucaja riojocad̃uja s̃igũ mam̃u yutabuju botiro sãñacõri rujijij̃u. ĩre ticõri ucayijarã ĩna romia. ⁶ ĩna ucaya ticõri, ado bajiro ĩnare gotijij̃u ĩ:

—Ucabesa m̃ua. Jesús Nazaret gag̃u m̃ua ãmagũ yuc̃at̃eoj̃u ĩna jajuru mami. ĩ godaja bero t̃adi cati-coami. Ito bajiri mami ado. Tiya m̃ua ado ĩre ĩna cũgoraj̃u, yiyij̃u ĩ ĩnare. ⁷ Wasa. ĩ rãca riasotigoanare gotit̃eña. Pedrore c̃uni gotiba, yiyij̃u ĩ. Ado bajiro m̃ua gotija quena: “Jesús m̃ua rioj̃uaj̃u Galileaj̃u ejag̃u yiguĩji. Itoju ĩre tirã yirãji m̃ua. ĩ gotiado bajiroti itoj̃u ĩre ti b̃ujarã yirãji m̃ua”, yi gotiba m̃ua ĩnare, yiyij̃u ĩ.

⁸ Ito ĩ yija t̃uocõri, rudi budi wayijarã romia. Queno budi yire mejeti, ñur̃uo budi wayijarã ĩna, ucarã. Ito bajija ticõri, güirã gãjerãre goti bato yibisijarã ĩna.

*María Magdalenare Jesús ï goaïore gaye
(Jn 20.11-18)*

⁹ Semana gaye ñasuri rumu busuri jïju mucana tãdi caticõri María Magdalenare cajero goaïoyiju Jesús. Jua ãmojeno rãmúa budigoro ñayiju iso. ¹⁰ Jesús ï tãdi catija ticõri, ï rãca riasotigoanare gotigo wayijo iso, ïna oti bojori bujabe yiroco. ¹¹ ïna tu ejacõri ado bajiro yiyijo iso: “Mucana catiami Jesús. Ñre tibũ yũ”, yibojayijo iso ñnare. Iso gotija tuobojarãti, “Riti gotiamo”, yi tuorũnũbisijarã ïna.

*Juarã ï rãca riasotigoanare Jesús ï goaïore gaye
(Lc 24.13-35)*

¹² Ito yija bero weseca ïna wa ucuroca ï rãca riasotigoana juarãre goaïoyiju Jesús. Gajero bajigu ñacõri, ñnare goaïoyiju Jesús. Ito bajiri cajero ïre ti masibisijarã ïna maji. ¹³ Yoa busari, “Ïti ñami Jesús”, yi ti masicõri, tãdi wayijarã ïna gãjerã Jesús rãca riasotigoanare gotirã warã. ïna gotibojarocati ñnare tuorũnũbisijarã ïna cuni.

*Ado bajiro yũ oca masare riasoba mua, yi Jesús ï
rotire gaye*

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Ito yija bero co rumu ï rãca riasotigoana once ñarã ïna ba rujiroca ñnare goaïayiju Jesús: “¿No yija gãjerã yũre tigoanare tuobeati mua? Mua ya usiju tuõ ãmobeã mua”, yi tudiyiju Jesús ñnare.

¹⁵ —Wasa, masa jeyarore Dios oca goti ucuba. “Ñre tuorũnrãre masogũ yiguïji Dios”, yire gaye riaso ucuba mua. ¹⁶ No Diore tuorũncõri, idé gu ecoruti godabiquïji. Catitĩnãgũ yiguïji. Ito bajibojarocati no yũre tuorũnũbicuama ï ñeñaro

yirise waja ñaro ya ãre. Ito bajiri jeame ãjurojũ ãre cõagũ yiguĩji Dios, yiyijũ Jesús. ¹⁷ Yũre tũorũnũrãre ti masirã yirãji mũa. Ado bajiro yirã yirãji ãna. Yũre tũorũnũcõri yũ masirisena sũoriti rũmũare bucõarã yirãji ãna. ãna masibiti oca ñabojareti bũsirã yirãji ãna. ¹⁸ ãñare ãna ñiabojaja, ito yicõri ide junirisere ãna idibojaja cũni ãnare junibetoja. Diore bũsicõri cõrãre ãmo moa jeorã yirãji. Ito ãna yirocati tujarã yirãji masa, yiyijũ Jesús ãnare.

*Macãrũcũrojũ Jesús ã mũja ware gaye
(Lc 24.50-53)*

¹⁹ Iti ã bũsija bero macãrũcũrojũ mani Ʋjũ Jesure ãmi mũja wayijũ Dios. Ito bajiri Dios ã riojocadũjajũ rujiyijũ Jesús. ²⁰ Ito ã mũjaja bero masa ñajedirore Dios oca goti ucurã wayijarã ãna ãja. Ito bajiro ãna goti ucuja ticõri, Jesumasiti ãnare ejabũayijũ ã. Masa ãnare queno tũorũnũjaro yirocũ, ã rãca riasotigoanare ejabũayijũ Jesús. Ito bajiri ã ejabũarisena tiyamani masare ãoyijarã ãna cũni. Itocõti ña.

Dios Oca Tuti New Testament in Macuna

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Macuna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Macuna

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
2581ee54-739f-5595-8d44-83c638ed667b